БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

38-дахи жэлэ гарана

БУРЯТ ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Советэй орган

№ 177 (9624) | 1961 оной июлиин 28, пятница | Сэн 2 мүнгэн

Ажалайнгаа эршые улам шангадхажа, үйлэдбэриин эрхим бэлэгүүдээр ТҮРЭЛ ПАРТИИНГАА СЪЕЗДЫЕ УГТАЯ!

☆

Эрхим зэргэдэ

Хойморой тала дайдын сабшалангаар үбһэшэдэй хажуураа дабтаха хон-хан абяанай .сууряан үдэшэ үглөөниинь огто таһарнагүй. Эндэ «Восточные Саяны» колхозойхид ниитынгээ малда үбһэ тэжээл бэлдэжэ, унаһан малгайгаа абаха сүлөөгүйгөөр ажаллажа байнхай.

Үбһэшэдэй дунда дэлгэрһэн мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ В. Поповой хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай звеногойхид жагсана. Тэдэнэр гол нуга, тохой газарнуудаар гар хажуураар сабшажа эхилээд, мүнөө хори гаран гектарай үбһэ унагаагаад, түрүүшынгээ һүринүүдые бодхоожо эхилээ.

— Нэгэшье хилгана гээнгүйгөөр, һайн шанартай үбһэ хуряажа абаха гээшэ манай шухала зорилго болоно, — гэжэ В. Попов хөөрэнэ.

С. Ардуев.

Түнхэн.

☆☆

Эдэ хоёр басагад ажаллаха, амархадаашье ходол сугтаа ябадаг, хахасашагүй хани нүхэд юм. Мүнөө Дарн-Дулма Доржиева Женя Цыденова хоёр Зэдын Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо һаалишанаар хүдэлнэд. Тэдэнэр ажалайнгаа һүүлдэ өөһэдынгөө суглуулһан номуудые сугтаа уншадаг заншалтай. Д. ЦЫРЕМПИЛОВЭЙ фото.

Түрүү һуурияа алданагүй

Оролдосо үүсхэлтэйгээр ажаллажа байһан Кяхтын Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой Дунда фермын һаалишад жэлэй эхинһээ хойшо социалистическэ мүрысөөндэ эрхимлэһээр. Үнгэрһэн 6 һара хахадта эндэхид үнеэн бүриһөө 1300 литр һү һаагаа. Эрхим амжалта туйлаһанайнгаа түлөө тэдэнэр КПСС-эй райкомой, аймгүйсэдкомой, мүн колхозойнгоо правлени, парторганизациин Улаан тугуудые абаад, бүхөөр барижа ябана.

— Эмхи журамаа алдангүйгөөр, эбтэй эетэйгээр хүдэлөөд, даадаг үнеэдээ саг соонь һаагаад байхадаал амжалта туйланабди, —гэжэ һаалишад хөөрэдэг.

Нээрээшье тус фермын ажалай эмхидхэл тон һайн. Хүн бүхэн зохихо байра байдалаар хангагданхай. Тиихэдэ олон жэл удаагуур хүдэлжэ, ажалдаа шадамар бэрхэ болоошод олон. Эдэнэр гансахан өөһэдынгөө урдахиие хараад лэ ябадагүй, бусад нүхэдтөө туһалсадаг заншалтай. Тэдэнэй нэгэн — Валентина Ивановна Аносова болоно. Тэрэ үнгэрһэн үе соо үнеэн бүриһөө 1800 литр һү һаагаа юм. Зарим үнеэдһээнь үдэртэ 16—17 литр һүн гарана.

КПСС-эй XXII съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа байгаашад—Д. Лишиевская, Е. Аносова, Н. Шадрина гэгшэд мүн лэ магтуулһаар. Тэдэнэр хахад жэлэй туршада үнеэн бүриһөө 1500—1500 гаран литр һү һааба. Залуу һаалишан Василий Аносов түрүүшүүлһээ багашье гээгдэнэгүй.

В. Михайлов.

Ехэ Байбын бэлшээридэ

Малайнгаа шэгнүүрые яажа нэмээжэ байһан тухайгаа хөөрэхыень гуйхадамнай, «Коммунизм» колхозой (Зэдэ) 1-дэхи отделениин тугалшан Иван Николаевич Грыдин нэгэ хэды бодолгото болоһондол байтараа хөөрэжэ эхилбэ.

— Һонирхуулхашье юумэеэ һананагүйб. Гэбэшье һүүлэй үедэ ажал хэрэгнай һайжаржа байна. Түрүүшын үедэ бэрхэшэг һэн. Илангаяа нарай тугалнуудые харууһалха гээшэ бараг бэшэ хэрэг ха юм. Тэдэниие элдэб янзын тэжээлдэ һургахадаа эдеэлүүлгын гурим наринаар сахиха шухала. Ажалдаа гансал шэнэ арга дүршэл хэрэглэнэбди. Нэн түрүүн нарай тугалнуудай түрэһэн удаа сарбангай буурсаг хахад литр уһанда бусалгажа хүргөөд, уулгадагбди. Юуб гэхэдэ, тугалнууд даб дээрэ шииг нойтонһоо хүйтэ абадагүй, өөдэргэн байдаг бшуу. Түрүүшынь 20 хоног соо тэдэниие үдэртэ 4 дахин эдеэлүүлнэбди. Үглөөгүүр, 5 сагта тугалнуудта гурилай зүйл үгтэнэ. Түрүүшын һаалгын дүүрэхэдэ, нарай тугалнуудта түүхэй һү, томонуудтань машиндагдаһан һүн үгтэдэг. Үдэртөө тугалнууд бэлшээгдэнэ. Овёсой гурилаар шанагдаһан кисель ехэ тэжээлтэй: шанажа бэлэн болгоһоноойнгоо һүүлээр хэдэн час байлгажа хүргөөд, тугалнуудаа эдеэлүүлнэбди, — гэжэ тэрэ хөөрэнэ.

Үнэхөөрөө эндэхи тугалшад республикын түрүү тугалшадай арга дүршэлые ажалдаа нэбтэрүүлжэ байгаа юм. Энэ хэрэгтэ залуу тугалшан Галя Терентьевагай оролдосотой ажалые тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Тэрэ үнгэрһэн хабар семинарта хабаадалсаа. Тиихэдээ республикын мэдээжэ тугалшан Бронниковагай тугалнуудые шэнэ аргаар яажа түлжүүлхэ дүй дүршэлтэй танилсаа. Һүүлдэ Галя семинарта ойлгоһон дүй дүршэлөө ажалдаа хэрэглэжэ байнхай.

...Апрель һарын һүүл багаар тэрэ бүлэг тугалнуудые даажа абаба. Олонхинь муугаар түлжүүлэгдэһэн, шадал багатайнууд. Иимэ тугалнуудые «булшантай» болгожорихихо гээшэ бэрхэтэйхэн лэ хэрэг байба. Мүн өөрөө дүршэлгүйдэбэ. Юуб гэхэдэ, тэрэ һүүлэй гурбан жэл соо хурьгашанаар хүдэлөө юм. Шэнэ аргаар тугалнуудые түлжүүлхэ харюусалгатай хэрэгые колхозойнь правлени зоримгой комсомол басаганда найдаа. Энээндэнь Галя арсажа шадаагүй. Дүршэһэн ажалаа орхижо, тугалшан болобо. Залуу басаган тугалнуудай түрэхэтэйнь сасуу тушаажа абадаг, тэдэнэйнь шэгнүүр 20—27 килограммһаа дээшэлдэгүй байба.

Ойро зуура ажаллаһаар байтарнь, үнеэд дээрэ дээрэһээ тугаллаба. Энэ үедэ Иван Николаевич Галяда туһалалсахаяа ерээ һэн. Тэрэ гэһээр лэ хоёр тугалшад эбтэйгээр ажаллажа эхилбэ. Бүхы ажалаа зүбшэжэ, бэе бэсдээ туһалалсажа, ажал хүдэлмэриингөө урда оронхой.

Иван Николаевич олон жэлдэ олоһон баян дүршэлдөө залуу тугалшаниие һургадаг, эсэгэнь мэтэ заабари үгэдэг. Тиигэһээршье байтар һара дүүрэжэ, анхан даажа абаһан өөдэгүй үлбэр тугалнуудынь хабарай үдэрнүүдтэ хоног бүри шамбайржа эхилбэ.

Июнь һара барагдаба. Энэ хугасаада тугал бүхэн сүүдхэдээ 670 граммаар нэмээ. Тиигэжэ тэдэнэй харууһалдаг 64 толгой тугалнууд хамта тоннохоо үлүүгээр шэгнүүрээ нэмээһэн байха юм.

— Бидэнэр мүнөө тугалнуудаа сүүдхын 800—1000 граммаар нэмээхын түлөө тэмсэжэ байнабди. Энэ зорилгоёо бэелүүлжэ шадахабди,— гэжэ Галя мэдүүлнэ.

— Урдамнай малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ эгээл таарамжатай һаранууд,— гэжэ Иван Николаевич Галиин бодолые үргэлжэлүүлнэ.— Тиимэһээ арга боломжонуудшье ехэ. Зун намарай сагта зориһондоо хүрэжэ шадабал, түрүүн тушаажа абаһан тугалнуудаа жэл хүсэхэдэнь, 2,5—3 центнерһээ бага бэшэ шэгнүүртэйгээр гүрэндөө худалдахабди.

Тус гүүртэдэ тугалнуудые дутуугаар заһадаг арга нэбтэрүүлэгдэжэ байна. Бүхы эрэ тугалнуудынь энэ аргаар заһанданхай.

Зунай һайхан сагта Ехэ Байбын үбһэ ногоогоор элбэг Галсанай хүндын хойто эгсэ ташалангай хаяагаар харьялһан хүйтэн булагай эрье тохойгоор тугалнуудай атар ногоондо бэлшэжэ ябахые хараад баясамаар. Тэдэнэр КПСС-эй ээлжээтэ XXII съездые ажалай бэлэгүүдээр угтахын түлөө тэмсэжэ байнад ха юм!

Д. Дугаров.

АРЮУН ЗАМААР

Хоёр жэлэй саада тээ Дондок Эрдынеев Суулгын дунда һургуули һайнаар дүүргээд, түрэл нютагтаа ерээ бэлэй.

— Комсомолой путевкоор совхоздоо хүдэлхэеэ ерээб,— гэжэ залуу хубүүнэй хэлэхэдэ, эндэхи хүтэлбэрилэгшэд тэрээниие халуунаар угтажа, «өөрынгөө эсэгэ Шоен Цыбикович Цыбиковэй отарада хонишоноор оро» гэжэ дурадхаа юм. Энэмнай тэрэ гэһэнһээ хойшо хонин ажал дээрэ таһалгаряагүй ажаллажа, нилээдгүй дүй дүршэлтэй болонхой.

Мүнөө нүхэр Эрдынеев ахалагша хонишоноор томилогдонхой.

Ажалдаа оролдосотой залуу хонишониие совхозойнь дирекци энэ хабар Казань город нооһо илгагшын хоёр һарын курсада эльгээһэн байна. Тэрэнээ амжалтатайгаар дүүргээд, нүхэр Эрдынеев бусажа ерэнхэй.

Л. Гомбоев.

«Эрдэм» совхоз.
Мухаршэбэрэй аймаг.

ИИГЭЖЭ БАЙХАДА ХААНАҺАА ҺҮН ҺААГДАХАБ?

(Рейдовэ шалгалтын дүн)

Абаһан ехэ уялгануудаараа һайрхадаг, һүүлэй һүүлдэ тэрэнээ дүүргэхэ болоходоо элдэб шалтагаануудые урдаа баридаг, иимэ тиимэ ушар дайралдажа гэхэ гү, али хохин хагсуу хабар боложо, ажалнай урагшаа ябабагүй, адууһа малнайшье өөдтэй таргалбагүй, ашаг шэмэ үгэбэгүй гэхэ мэтээр шалижа шалшадаг хүтэлбэрилэгшэд зарим нютагуудаар дайралдадаг. Эгээл иимэ байдал Анаагай совхозой фермэнүүдтэ үзэгдэнэ.

Зунай зулгы һайхан үе үзэгдэжэ, адууһа малай ашаг шэмэ арьбадажа, дэлбэржэ байхаар саг болоо. Гэбэшье тус совхозой нэгэдэхи фермэдэ (эрхилэгшэнь Д. Ринчинов, зоотехнигынь С. Цынгуев) биратай һүн һаагданагүй. Имагтал ажалай эмхи журамай һулаар табигдаһанһаа боложо, һу һаалгаар абаһан уялгаяа тус фермынхид хангалтагүйгөөр бэелүүлнэ. Байгша ондо үнеэн бүриһөө 2200 литр һүн һаагдаха аад, үнгэрһэн хахад жэлэй туршада оройдоол 778 литр һүн һаагдаа. Үнеэдэй тоо олошорһоншье һаань, нёдондоной энэ үеынхиһээ 140 гаран центнерээр бага һүн абтаа бшуу.

Яахадаа һу һаалга доошолооб? Энэ асуудалаар бидэ хүдөө бэшэгшэдэй шалгалта хэжэ, ажал хүдэлмэрииень хаража үзэхэдэмнай, олон дутагдалнууд элирбэ. Нэн түрүүн һаалишадай дунда ямаршье хүдэлмэри ябуулагданагүй. Хэнэй ямар уялгануудые абаад, тэрэнээ яажа дүүргэжэ байһан тушаа совхозой болон фермын хүтэлбэрилэгшэд һонирходоггүй байба.

Мүнөө үедэ һу эгээл ехээр абтадаг саг. Тиимэһээ эндэхи партийна организаци һаалишадай дунда эмхидхэлэй, ойлгуулажаг хүдэлмэри горьтой ябуулха, тэдэнэй урда тодорхой зорилгонуудые табижа байха ёнотой байгаа ха юм. Үнгэрһэн хахад жэлэй туршада һаалиин гүүртэ дээрэ нэгэшье дахин хөөрэлдөөн эмхидхэгдээгүй, суглаан үнгэргэгдөөгүй гэхэдэ алдуу болохогүй. Зүгөөр июль һарын эхеэр хахад жэлэй дүн согсологдоходо, һаалишад, малшадай дунда зарим тэды хүдэлмэри ябуулагдажа эхилһэн юм. Малшадай хэжэ байһан ажалай дүн үдэртөө гаргагдадаг, тэдэнэртэ даалгабринууд үгтэдэг болоһон, зунай үедэ һаалиин үнеэдтэ ногоон тэжээл, талха таряанай зүйл эдюулжэ байхаар хэлсэгдэһэн байгаа. Үнеэд үдэр һүнигүй адуулагдадаг, үдэртөө гурба дахин һаагдадаг болоходоо һу һаалгашье эли бодо дээшэлээ һэн. Тиигэбэшье һанаһанда хүрөөгүй, һүүлэй үедэ ажалай журам баһал һуларжа эхилэнхэй. Үни удаан болонгүйгөөр һаалишад, малшад, ажалһаа сүлөөлэгдэнэ. Үнеэдые зүбөөр һааха, дэлэнгыень сэбэрлэхэ, нидхэрхэһээ эхилээд зоотехническэ шухала заабаринууд сахигданагүй. Энэ хүдэлмэри урданшье хадаа муугаар эмхидхэгдэдэг байһан юм. Ажалай журамай һулаар табигдаһаниие иимэ баримтаһаа гэршэлэн харуулхаар. Һаалишадай өөһэдынь журам муутай дээрэһээ июлиин 5-ай үдэр зарим һаалишад үдын хабада үнеэдээ һаагаагүй, тэрэ үдэр тус фермэдэ һу һаали 75 литрээр хороһон байха юм. Жэшээлхэдэ, һаалишан Банзаргашеева һаагдадаг һүнһөө 32 литрээр бага һу тушаагаа.

Тиихэдэ бусад һаалишад хүдэлмэриһөө гээгдэнэ. Бидэнэй шалгаһан үдэр гүүртын һаалишан Ныржыт Жигжитова сугтаа ажалладаг нүхэдэйнгөө үглөөнэй 4 часта хүдэлмэридөө гараад байхада, тэрэ нэгэ часаар хожомдожо ажалдаа гараа. Ажалай эмхи гуримгүйһөө боложо, малшад үглөөнэйнгөө һаалгые аяар гурбан часай туршада үргэлжэлүүлнэ. Түргөөр һаагдаад, үни бэлшээридэ гаража, садатараа эдеэлээд байха үнеэд хашаан соогуур хаалтатай байна ха юм.

Энээнһээ байтагай үнеэд искусственна аргаар үрэжүүлэгдэхэ аад, мүртэй юумэ хэгдэнэгүй. Һүүлшын 20 хоногой туршада нэгэшье үнеэн искусственна аргаар үрэжүүлэгдээгүй, харин бухануудынь һүрэг соогоо миил һула бэлшэжэ ябаха юм. Тиихэдэ зарим һаалишад даадаг үнеэдээ саг болзортонь шэргээнэгүй. Абаһан уялгануудай хангалтагүйгөөр бэелүүлэгдэжэ байһые совхозой дирекци, партийна комитет мэдэжэ байгаад, зохихо хэмжээ абадаггүйнь гайхалтай. Элдэб шалтагааншье дурдалтагүй, зүгөөр тус совхоздо һайнаар ажаллажа байһан дүршэлтэй һаалишадшье биш. Жэшээлхэдэ, һаалишан Дымит Цыдыпова үнгэрһэн 6 һарын туршада үнеэн бүриһөө 1056, Ц. Дараева—900 гаран литр һу һаагаа ха юм. Эдэнэй жэшээ бүгэдын шадабари болгохоёо яанаб. Гансал ажалай журам, эмхидхэлэй хүдэлмэриин һулаар табигдаһанһаа боложо, Анаагай совхозой нэгэдэхи фермынхид гээгдэлдэ оронхой.

Хүдөө бэшэгшэдэй шалгалтада хабаадагшад:

Р. Цымпилов,
КПСС-эй райкомой инструктор.

Б. Цыдендоржиев,
Хориин сельсоведэй депутат.

Д. Будаев,
хүдөө бэшэгшэ.

ХОНОГ БҮРИДЭ 1400 ГРАММ

Сталинай нэрэмжэтэ колхозой Хара-Уһанай фермын мал адуулагша Борис Цыренов июнь һарада хашарагуудайнгаа шэгнүүрые хоног бүри 1400 грамм хүрэтэр нэмээжэ шадаа.

Эндэхи тугалшан Галсан Эрхэтуев харуулһалдаг гунжадаа үдэр бүри 1300 граммаар нэмээнэ. Тугалнуудые харууһалдаг нүхэр Ринчинов 150 толгой тугалаа баһал һайнаар харууһалжа байна.

Иигэжэ батаран абаһан социалистическа уялгаяа дүүргэхын тула колхозой малшад хамаг хүсэеэ гарган, үдэр һүнигүй оролдожо байнхай.

Б. Радиаев.

Баргажа

ДАНҺАА ЕРЭҺЭН АЙЛШАД СЭРЭГЭЙ ЛЁТЧИГУУДТАЙ УУЛЗАБА

МОСКВА, июлиин 26. (ТАСС). Суданай республикин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй Верховно советэй гэшүүн, ниитын хүдэлмэриин, байгаалиин баялигуудай министр генерал-майор Ахмед Рида Фарид, хүнсэ ажахын, газар уһалуулгын ба гидроэлектроэнергетикин министр Мекки Эль-Мандолон Суданай бусад айлшалгуудые мүнөөдэр Москва шадаа авиационно гарнизонуудай нэгэндэ ерээ. Тэдэниие авиациин маршал С. И. Руденко, агаарай сэрэгэй хүсэнүүдэй генерал болон офицернүүд угтаһан байна.

Советскэ лётчигууд реактивна самоледуудаар ниидэхэ дүй дүршэлөө харуулаа, аэродром дээрэ байһан техникэтэеэ айлшадаа танилсуулаа. Гарнизоной командовани айлшадай хүндэлэлдэ сайлалга үнгэргөө.

СОВЕТ—СУДАНАЙ ХАМТЫН КОММЮНИКЕДЭ ГАР ТАБИГДАБА

Июлиин 26-да Москвада, июлиин Ехэ ордон соо Суданай хамтын коммюникедэ гар табилга болоо.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев, Суданай республикын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй Верховно советэй түрүүлэгшэ, министр-министр генерал-лейтенант Ибрагим Аббуд коммюникедэ гараа табяа.

Коммюникедэ гар табилгын үедэ советскэ талаһаа нүхэд Н. С. Козлов, А. И. Микоян, Н. А. Мухитдинов, В. В. Гришин болон бусад байлсаа.

Суданай республикын талаһаа коммюникедэ гар табилгын үедэ зэбсэгтэ хүсэнүүдэй верховно советэй гэшүүн, ниитын хүдэлмэриин, байгаалиин баялигуудай министр генерал-майор Ахмед Рида, Фарид, финансын болон экономикын министр Абдель Маджид Ахмед, гадаадын хэрэгүүдэй министр Ахмед Хейр болон бусад байлсаа.

С. Полянский Башкирида

УФА, июлиин 26. (ТАСС). Июлиин 23-һаа 27 болотор СССР-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн, РСФСР-эй Министрүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Д. С. Полянский Башкирийн АССР-тэ байба. СССР-эй Башкириин обкомой эдэхи секретарь З. Н. Нуриев, Башкириин АССР-ий Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ В. Г. Набиуллин гэдтэй нүхэр Полянский Стерлитамакска, Кушнаренковскэ, Чишминскэ, Чекмагушевска, Бурзянска, Аургазинска, Стерлитамакска районуудай колхоз, совхозуудаар ябажа хараа.

Д. С. Полянский тэрэшэлэн Стерлитамак, Салават гэжэ городуудаар ябаһан, Уфагай предприятинуудай үйлэдбэритэй танилсаһан байна.

Июлиин 26-да Д. С. Полянский областной партийна эдэбхитэдэй суглаан дээрэ үгэ хэлээ.

Кубын хани нүхэд, бидэнэр таанадтай сугтаабди

(Совет-Кубын хани барисаанай Москвада болоһон үдэшэ)

Июлиин 25-да Москвагай комитэт Кубада арадай реформиин эхилһээр найман сарай ойе тэмдэглэбэ.

Түрүкнин нэрэмжэтэ культурын болон амаралтын центрийн парк соо ниислэл хозяйствомышленна предприятиудай түрүүшүүл, эрдэм, культурын ажал-ябуулагшадтай Америкын оронуудтай хамтын барисаа болон культурна харилсаанай Советскэ Ассоциациин гэшүүд, эб найрамдалай хамгаалха Советскэ комитетэй, Ази, Африкын оронуудай ажалшадтай һаалгэдэлгын Советскэ Кубын гэшүүд олоороо суглараа.

Эндэ сугларһан москвагайнууд айлшан болоһон СССР-ийн элшэн сайдгаг Кубын элшэн сайд Ф. Чомоной хэлэһэн үгые халуунаар угтаа. Кубын революциие хамгаалхын түлөө тэмсэгшэдэй түрүү зэргэдэ совет арад оролсоно гэжэ элшэн сайд тэмдэглээ.

Үнгэргэгдэһэн энэ үдэшэдэ хабаадалсагшад Кубын арадта эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэг баталан абаа.

Кубын хани нүхэд, бидэнэр таанадтай сугтаабди

Июлиин 25-да Москвагай комитэт Кубада арадай реформиин эхилһээр найман сарай ойе тэмдэглэбэ.

Түрүкнин нэрэмжэтэ культурын болон амаралтын центрийн парк соо ниислэл хозяйствомышленна предприятиудай түрүүшүүл, эрдэм, культурын ажал-ябуулагшадтай Америкын оронуудтай хамтын барисаа болон культурна харилсаанай Советскэ Ассоциациин президент композитор Арам Хачатурян суглаа нээхэ зуураа, арад зоной эрхэ сүлөө хамгаалха гүрэниие байгуулхын түлөө, национальна бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэгшэдтэ совет арад хэзээдэшье туһалхаар бэлэн байдаг гэжэ мэдүүлбэ. Революционно шэнэ Куба байгуулхын түлөө тэмсэжэ байһан эрхэ сүлөөтэ Кубын арадта совет хүнүүд ехэ амжалта туйлахыень хүсэнэ.

Энэ үдэшэдэ хабаадагшад СССР-тэ байдаг Кубын элшэн сайд Ф. Чомоной хэлэһэн үгые халуунаар угтаа. Кубын революциие хамгаалхын түлөө тэмсэгшэдэй түрүү зэргэдэ совет арад оролсоно гэжэ элшэн сайд тэмдэглээ.

Үнгэргэгдэһэн энэ үдэшэдэ хабаадалсагшад Кубын арадта эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэг баталан абаа.

Үндэснэй үе сагта ажалшадай аша туһа болон эрхэ түлөө хамгаалха зорилгоор профсоюзуудай ябуулха хүдэлмэриин программын проект

Энэнэйгша оной июнь һарада болоһон профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федерациин гүйсэдхэхэ бюрогой 40-дэхи сесси мүнөөнэй үе сагта ажалшадай аша туһа болон эрхэ сүлөө хамгаалха зорилгоор профсоюзуудай хүдэлмэриин программын проект баталаа абаа. Энэ документ 1 оной декабрь һарада Москвада зарлагдахаяа байһан профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Үндэсэдхэх Конгресс дээрэ хэлэлцэ үзэгдэхэ юм.

Ажал мэргэжэлһээ, политическэ үзэл бодолһоо, шажанд итүүлгэһөө, ямар профсоюзта байһанһаань дулдыдалгагүйгөөр тэрэ конгресс бүхы дэлхэйн ажалшадай агуулахэ суглаан болохо байна гэжэ программа соо хэлэгдэнэ.

Конгресс дээрэ иимэ асуудалнууд зүбшэгдэхэ:

— Профсоюзуудай бүхэдэлхэйн федерациин ажалябуулга ба эб найрамдалай түлөө, империализмда эсэргүү, зэргэ оршон байхые, буу зэбсэг бүгэдэниитээрээ гүйсэдөөр хуряахын түлөө тэмсэл, ажалшадай экономическа болон социальна эрилтэнүүдые хамгаалха талаар профсоюзна организацинуудай мүнөөнэй үеын зорилгонууд.

— Колониализмые усадхахын түлөө арадуудай тэмсэлдэ профсоюзна организацинуудай ажал-ябуулга, һанал нэгэдэлгые шангадхаха.

Залуушуул жаргалта һайдалай түлөө тэмсэнэ

МОСКВА, июлиин 26. (ТАСС). Бүхэдэлхэйн залуучуулай суглаанда хабаадасагшад хоёрдохи үдэрөө 1 зуун жэлэй хахадта ажаллаһан залуушуул, тэдэнэй адхэхэ асуудалнууд» гэһэн дээр хөөрэлдөө үнгэргэбэ.

Мүнөөдэр пленарна заседадэрэ «Залуушуул, колониализм болон империализмэсэргүү тэмсэл, национальбэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэл, эб найрамдалай хамгаалууд» гэһэн элидхэлдээр Алжирай мусульманууд студентнүүдэй ниитэ союзай президент-президент Джамаль Хорь революционно Кубын залуушуулай делегациие хүтэлбэрилэгшэ, восстанида хабаадаһан армиин капитан Хорхе Оскет Бальдес, Бельгиин социалистическэ залуу гвардиин ЦК-гэй секретарь Жильбер Дэлажо гэгшэд үгэ хэлээ.

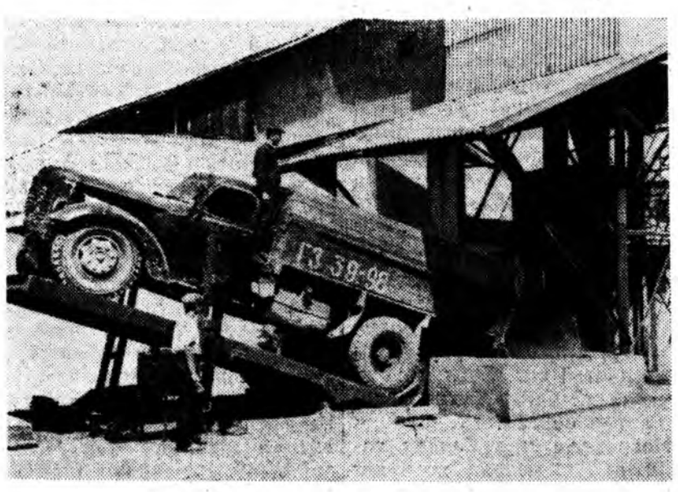

Хойто-Осетини АССР. Шэнэ ургасын ороохо таряан республикын элеваторнуудта, таряа тушаадаг пунктнуудта ехээр орожо эхилээ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: таряа тушаажа абалгада һайнаар бэлэдхэһэн Моздокско элеваторта.

ТАСС-эй фотохроника.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ПАРТИИН XXII СЪЕЗДДЭ ХҮН БҮХЭН АЖАЛАЙ БЭЛЭГ БАРИХА ЕҺОТОЙ

☆

КПСС-эй Улан-Удын горкомой пленум

☆☆

ЗУУГААД гаран хүнэй суглаһан суглаандa һуужа байтараа, гэнтэ манай ахамад уран зохёолшо Хоца Намсараевай бэшэһэн нэгэ шүлэг толгойдоо һанаадхибаб:

Байгал далайн оёорһоо
Баярай долгин бусална,
Баран манай байдалһаа
Баатарай дуунууд зэдэлнэ.

Яахадаа эдээхэн мүрнүүд һанагдаба гээшэб? Юрэл гү? Тобшоор хэлэхэдэ, ушарынь иимэ. Партиин болохоёо байгаа съездын угтамжада ажалша баатаршуулай хонгёо дуун улам сууряатанал гэжэ суглаанай ендэр дээрэ гараһан лэ хүн бүхэн элидхээ ха юм. Гүн бараан Байгалай үһан шэнги арга боломжомнай барагдашагүй ехэ. Коммунис ажалай бригадануудта жагсаһан баатаршуудналй үерлэһэн гол горход мэтэ нэмэжэл, олошоржол байна. Ендэр дээрэһээ хэлэгдэһэн иимэ удхатай үгэнүүд барандаа эзэтэй, үнэн зүб. Юрэдөө иигээд байхадань энэ шүлэгые һанаандаа оруулангүй байхаар аал?

Пленумэй үзэмжэдэ табигдаһан асуудалшье баһал нимэрхүү удхатай гэхэ гү, али тэрэ хэбээрнь оршуулбал, иигэжэ уншагдаха: КПСС-эй XXII съездын хүндэлэлдэ абаһан социалистическэ уялганууд хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байнаб? Энэ асуудалаар 834-дэхи мостопоездын дарга нүхэр Бугай, Улан-Удын модоной заводой парторганизациин секретарь нүхэр Паньков тоособо. Нүхэр Бугайн хүтэлбэрилдэг барилгын организаци хахад жэлэйнгээ түсэб 105,7 процент, тэрэ тоодо гэр байра барилгаар — 124,7 процент, культурно-ажаһуудалай барилгаар—111,6 процент дүүргэгдэн байна. Барилга дээрэ комплексно бригадануудые эмхидхэхэдэ урагшатайшье, ажал бүтэсэтэйшье гэжэ элидхэлшэ онсолон тэмдэглэбэ. XXII партийна съездын ойртоод байхада, эндэ коммунис мүрысөөн бүри үргэдэһэн, 300 гаран хүн ударнигууд болохые габшагай ёһоор оролдодог байба.

Зүгөөр нүхэр Бугайн балшыса хэлээгүй зүйлнүүдые үгэ абаһан нүхэдүүд элирхэйлэн харуулжа, муу һайниинь яһала уудалба. Тэдэнье зарим газарта, тусхайлбал, ПВЗ-дэ эдэ барилгашадай бүтээһэн хүдэлмэриин шанар өөдэгүйхэн, байра байдалнууд даншье һаа нобшо удаанаар бодхоогдодог гэжэ тэмдэглэлтэй. Иимэ ушар, сэхынь хэлэхэдэ, паровозо-вагонно заводой вагонно комбинадта үзэгдөө һэн. Энэ асуудалда мостопоездын коммунистнууд ехэ анхаралтайгаар, эзэн ёһоор хандаха зэргэтэй гэжэ Социалистическэ Ажалай Герой нүхэр Широв шүүмжэлһэн байна. Энээн түхай мүн лэ нүхэр Павленко дурдаа.

Социалистическэ уялганууда ямараар дүүргэжэ байһан тухайгаа модоной заводой парторганизациин секретарь нүхэр Паньков пленумдэ элидхэбэ. Тус заводой ажалшад жэлэйнгээ түсэб декабриин 22-то дүүргэхэ уялгатай. Мүнөө долоо һарынгаа даалгабари июлиин 24-дэ бэелүүлһэн байна. Бодоод үзэхэдэ, арга боломжоёо гүйсэд хэрэглээд, политическэ хүдэлмэри шадамараар ябуулаад байбал, эндэхид хэлэһэн үгэдөө лаб хүрэхэ байха. Гэбэшье дутуу дунда зүйл эндэ үсөөн бэшэ бии. Түрүү дүй дүршэлые бүгэдэн шадабари болгохо, мүрысөө үдэр бүри һайнаар хүтэлбэрилхэ, тингэжэ заводойнгоо экономическа үрэ дүнгүүдые нилээд һайжаруулха али бүхы эрхэ нүхэсэл бии. Энэ зорилго шиидхэлгэдэ хүдэлмэришэд, алба хаагшадай хүсэл оролдолгые зорюулха шухала гэжэ пленум дээрэ тэмдэглэгдээ.

Улан-Удын һүнэй завод нёдондонойхидо орходоо жэшээгүй һайнаар хүдэлжэ байна. Хүдэлмэришэдэй политическэ болон ажалай эдэбхи хэшээл партийна съездын болохоёо байһан үедэ илангаяа сохэр дээшэлээ. Гол түлэб энээнэйл ашаар завод энэ жэлдэ яһала барагаар хүдэлнэ. Хараадшье үзэебди. Пёдондонойхидо орходоо энэ жэлдэ аяар 1412 тонно продукци үлүү сохэр арад зондо үгөө. Олохон хүдэлмэришэд коммунис ёһоор хүдэлдэг, ажаһуудаг болонхой. Салин хүлһэеэ тэдэнэр кассиргүйгөөр, өөһэдөө абадаг. Тэдэшье энэ коллектив коммунис ажалай предприятиин нэрэ зүүхын хойноһоо шармайн оролдоно ха юм.

— Бүри ехэ амжалта туйлаха гэхэдэ, шиидхэгдээгүй байһан асуудалнууд ажалдамнай бэрхэшээлнүүдые тохёолдуулна,—гэжэ заводой директор нүхэр Дамбуев хөөрэнэ.

Мүнөө жэлэйнгээ түсэб декабриин 20-до дүүргэхэ гэһэн уялга энээнһээ урид тус заводойхид абаһан байгаа. Арга боломжоёо һайса хаража үзөөд, түрүүшынгээ болзорые декабриин 5-да болгобо. Съездын нэегдэтэр 10 һарын даалгабари сохом дүүргэгдэхэ гэжэ үгээ батаар үгэнхэй. Энэ даалгабариһаа гадуур үшөө 950 тонно сагаан эдеэ бэлэглэхэ зорилго урдаа табиһан байна.

Партиин Железнодорожно райкомой секретарь нүхэр Васюткина КПСС-эй съездын урда тээ районойнгоо ажалшадай ямар зорилгонуудые шиидхэжэ байһан тухай пленумдэ хабаадагшадта хөөрэжэ үгэбэ. Тиихэтэсэ хамта БурАССР-эй Министрнүүдэй Советэй дэргэдэхи барилгын болон барилгын материалнуудай захиргаанда, нютагай промышленностиин министерствода, совнархоздо хэдэ хэдэн эрилтэнүүдые хэһэн байна. Тэдэшье нэгэ хэдэн эндэхи предприятинууд түсэбөө холо дүүргэнэгүй. Жэшээнь, хирпинисын завод тэсэшэгүй гэгдэлдэ оронхой. Гэбэшье энэ заводые гэгдэлһээнь гаргахын тулада партиин райкомой ямар хэмжээ абажа байһан тухай үгэ хэлэгшэ нэгэшье үгэ дурдаагүй. Хэнэйшье мэдэһээр, ажахын дээдэ зургаанууд харьяата предприятинуудаа зүбөөр хүтэлбэрилхэ, тэдээндэ туһалха ёһотой. Энэшье арсалтагүй. Теэд партиин райком, тэндэхи партийна эхин организацинууд обёороод, тэмдэглээд байнгүй, эрид хэмжээ абаха аргатайшье, уялгатайшье бшуу.

Шэнэ, түрүү үүсхэл болон хүдэлөөе тэрэ дары дэмжэхэ, дэлгэрүүлхэ тон шухала гэжэ КПСС-эй Октябрьска райкомой секретарь нүхэр Оглоблин тэмдэглэнэ. Предприятинуудай ажал болон бүтээн гаргаха продукциин хэмжээе зүбөөр түсэблэхэ, тэдэниие техникэ, элдэб янзын эд хэрэгэлнүүдээр дутамаггүйгөөр хангаха тухай үгэ хэлэгшэ тогтобо.

Эрхим шанартай продукци гаргаха тухай москвагайхидай, мүн Улан-Удын сэмбын фабрикын бүд нэхэгшэ Мария Афанасьевагай гаргаһан үүсхэл дээрэ тогтон, дэлгэрэнгы үгэ нүхэр Продайвода хэлэбэ. Мүнөө город дотор 20 цех, 100 гаран участок, халаануд техническэ хинаалтын таһагай тамгагүйгөөр эд хэрэгсэлнүүдые тушаадаг болонхой. Гэхэтэй хамта, энэ шэнэ хүдэлөөн хаа хаанагүй дэмжэгдээгүй байһаар.

Городой 12 предприяти хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргээгүй. Иволгын туршалгын-жэшээтэ ажахыншье гүрэндэ мал ажалай продукт худалдаха даалгабаряа баһал хүсэлдүүлжэ үрдеэгүй. Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэбөө 19 предприяти мүн лэ бэелүүлжэ бираагүй. Иимэ байдал юун дээрэһээ гарааб гэһэн асуудалда үгэ хэлэгшэ иигэжэ харюусана. Партийна, профсоюзна организацинууд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд абаһан уялгануудые заабол дүүргүүлхын түлөө эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэри һулаар ябуулна. Эгээл энэ ушарһаа өөһэд өөһэдынгөө нормо дүүргэдэггүйшүүл город соомнай үшөөл олон бии. Жэшээлхэдэ, Советскэ райондо 687 хүн нормоёо дүүргэдэггүй гэжэ тоологдодог. Улан-Удын модоной заводто 53 хүн баһал даабаряа дүүргэнэгүй. Бүтээһэн ажалай шанарай муу дээрэһээ тэрэниие дахин хэхэ ушар яһала олон гарадаг. Иигэжэ сагаа дэмы хоохоор баража байхадаа хайшан гээд хүдэлмэришэд нормоёо саг үргэлжэ бэелүүлдэг болохо гэшээб?!

Ямар зорилго табигданаб гэбэл, КПСС-эй XXII съездын угтамжада городой ажалшан бүхэн үдэр үдэрэйнгөө, һара һарынгаа нормонуудые эрхэбэшэ дүүргэжэ, коммунис ёһоор ажаллагшадай, ажаһуугшадай зэргэнүүдые улам олошоруулха гэһэн арюун һайхан уялгатай.

Пленум дээрэ хамта 10 хүн үгэ хэлээд, һүүлээрнь тусхай тогтоол баталан абтаа.

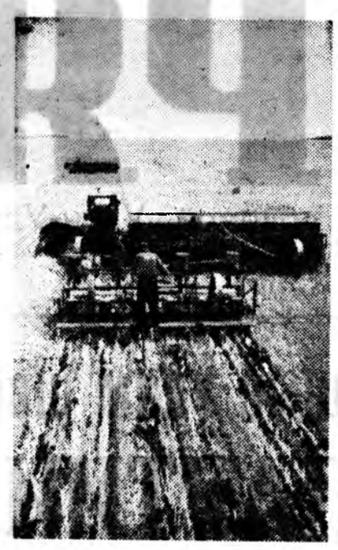

КРАСНОЯРСКА ХИЗААР. Тимашевскэ районой «Искра» колхоздо лафетнэ жаткаар таряа хуряаха зуураа, силостэ хэрэглэгдэхэ кукуруза нэгэ доро тарина. Энэ хоёр ондоо ажалые нэгэ агрегадаар бүтээхэдээ тон олон машина, техникэ, хүдэлмэришэдые сүлөөлжэ, ондоо ажалда хэрэглэхэ арга олдоно. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нэгэ доро ячмень хуряалга, кукуруза тарилга харуулагдана.

ТАСС-эй фотохроникэ.

Шэлбүүһэнэй гурил шэмэтэй

Нарһан модоной шэлбүүһэ тусхай тээрмэдэ татахада витамин ехэтэй гурил болодог гээшэ. Энэ гурил илангаяа залуу малда үбһэ тэжээлтэйнь холёод эдюулхэдэ, түргөөр томо болодог, таргалдагшье байна.

Үнгэрэгшэ үбэл Шулуутайн леспромхоздо 12 тонноһоо дээшэ шэлбүүһэнэй гурил үйлэдбэрилэн гаргагдаһан байгаа. Сэнгыншье үнэтэй бэшэ, хоёр килограммынь 5 мүнгэтэ.

Заиграйн аймагай колхозууд зургаан тонно шахуу гурил худалдажа абаһан юм. Тиибэшье бүсад аймагай колхоз, совхозууд энэ шанар һайнтай тэжээлдэ анхаралаа багаар хандуулна. 1960 ондо леспромхозой складта 3 тонно шахуу гурил миил гутажа һалаһан байна. Саг соонь колхоз, совхозуудай худалдажа абаашадаг һаа, иимэ ушар болохогүй байгаа.

Колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ шэмэ һайнтай тэжээлые худалдан абадаг болыт.

П. Яньков,
«Забайкаллес» комбинадай ахалагша инженер.

ОРОЛДОЛГЫН ХҮСЭҺӨӨ

Тарихынь тарижа, ургасыень һайнаар харуулаагүй һаа, кукурузын баян ургаса хаанаһаа абтахаб. Тиимэһээ бидэ таригдаһан 165 гектар кукурузаяа зунай үедэ саг болзорыень алдаргүйгөөр харуулалжа, совхозойнгоо үнеэдтэ шэмэтэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэлсэжэ абахые оролдонобди.

Кукурузын баян ургаса абахын тула ехэ хүдэлмэри ябуулаабди. Бүри үбэлһөө эхилжэ наг шэбхэ полинууд дээрэ тараагаабди. Сеялкэмнай һайнаар заһагдажа, зүб квадрат гаргахаар таарулагдаа һэн. Тарилга хэхынгээ урда полинуудаа бултыень уһалаад, хүндэ катогоор хүрьһыень жэгдэлжэ абаабди. Хожомоо тарилга хэжэ байхадаа тойросо бүхэндөө зүб квадрат гараһыень шалгадаг һэмди. Тиигэжэ алишье тээшээ сэхэ квадрадууд гаргагдаа. Буртаг үбһыень үгы хэхын зорилгоор ургасань гаража байха үедөө борнойлогдоо.

Тиигэһэнэймнай ашаар Дундадын Адагай 90 гектар полидо жэгдэ һайн ургаса гаража, маанадай сэдьхэл баясуулба. Зүб квадрат гараад, кукурузын 4—5 набшаһатай болохолоор, зурууд хоорондын элдүүрилгэ хэжэ эхилээбди. Бороогой һүүлдэ хоёрдохи элдүүрилгэ хэхэ үедэ амиагай селитрэ хэрэглэгдэнэ.

Мүнөө үедэ Шүбэгын Адагта ехэ нүхэ малтажа, модоор хашалта хээд, Кяхтын суута кукурузашан И. Дампиловай жэшээгээр тэрээндээ уһа шэбхэ зуураже, шүүһэрнь кукурузынгаа полиие дахин үтэгжүүлнэбди.

Мүнөө зарим талаараа кукурузамнай үбдэгтэ хүрэтэр урганхай. Адаглажа харахада, шэбхэ ехээр гаргажа тараагдаһан газарта кукуруза үлүү һайнаар ургана. Энээн дээрэһээ бодоходо, кукурузын полинуудые ехээр лэ шэбхэжүүлхэ хэрэгтэй ха.

Эдэмнай хүйтэн, кукуруза ургахагүй гэлсэдэг тон буруу. Харин кукурузын хойноһоо ёһоор харуулна хээд, минеральна үтэгжүүлгэ, шэбхын шүүһэ гэхэ мэтээр хүрьһэндэнь тэжээл оруулжа, мүн уһалжа байбал заатагүй ургахал байна.

Иигэжэ манай звено гектар бүриһөө 300 центнерһээ бага бэшэ кукурузын эшэ набшаһа ургуулхын түлөө оролдожо байнад.

Б. Балданов,
Анаагай совхозой нэгэдэхи фермын кукурузашан.

Хори.

Улан-Удэ станциин түмэр замшадай клубай уран һайханай кружогойхид Борьёогой совхозой Боцын фермэ ошожо, малшадтай хөөрэлдөө хэбэ. Тус фермын хүдэлмэрилэгшэ С. Д. Зодбоевтой, Социалистическэ Ажалай Герой, түрүү хонишон байһан Б. С. Дабаевтай агитбригадынхидай хөөрэлдэжэ байхадань зурагынь абтаба.

Д. КАПУСТИНАЙ фото.

Социалистическэ уялганууда дүүргэлтые шалганаб

ХҮХЭ НОГООНДО ҮНЕЭД ЮУНДЭ ХОЖОРО

Байгша ондо «Улаан-Тори» колхозэйхид бүхы 527 толгой үнеэдһээ жэлэй туршада хамта 656.200 литр һүүаха гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1250 литр һүү абаха уялгатай юм.

Артелиин бүхы дүрбэн гүүртэнүүдтэ үнгэрэгшэ 6 һарын туршада хамта дээрээ 230 мянга гаран литр һүүн һаагдаа. Тиихэдэ июнь һарада 55,9 мянган литр һүүн абтанхай. Ушар иимэһээ эндэхид һүү һааха жэлэйнгээ түсэб миил 30 гаран процент хүргөөд байна. Иихэдээ үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 452 литр һүүн һаагдаһан болоно.

Мүнөө хүхэ ногооной хүсэд гаража, үхэр малай гүйсэд садаад байхада, һүү һаали, сагаан эдеэнэй дэлбэрхэ арга боломжын бии байһаниинь элитэ.

Тиибэшье колхозой олонхи гүүртэнүүд зунай бэлшээриин үедэ һүү һааляа дээшэлүүлхын түлөө бодото оролдолго гарганагүй ха. Илангаяа 2-дохи комплексно бригадын һаалиин хоёр гүүртэ гүнзэгы гээгдэлдэ оронхой. Тэндэхи һаалишад 1-дэхи бригадын гүүртэнүүдһээ холо гээгдэжэ, үнгэрһэн үе соо үнеэн бүриһөө аяар 100 литрээр бага һүү һаагаа.

Энэ гээгдэл тушаань бригадын хүтэлбэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэй хөөрэлдэхэдэ, «ажал хүдэлмэреэ һаял гуримшуулжа байнабди» гэжэ шалтаг барина. Үнэндөө энээниие урдаа барижа, шалтаха үндэһэн байхагүй. Имагтал зунай зулгы һайхан сагта малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлхын түлөө эрид тэмсэнэгүй ха юм. Жэшээлхэдэ, һаалишадай, мүн гүүртэнүүдэй хоорондо социалистическэ мүрысөөн миил ёһо тэдысэ эмхидхэгдэнэ.

Энээниие гэршэлхын тула Соросто гэжэ газарта байдаг һаалиин гүүртын ажалые хаража үзэмөөр. Тус гүүртынхид һүү һаалгаар артель, аймаг соогоошье эгээл һүүлшын һууринуудай нэгэндэ ябана. Эндэхид үнгэрэгшэ хахад жэлэй туршада үнеэн бүриһөө оройдоо 424 литр һүү һаагаа гэхэ гү, али хараалһан түсэбэйнгөө гурбанайнь нэгэ хубидашье хүрөөдүй. Ондоогоор хэлэбэл, 6 һарада үнеэн бүриһөө 500 литрһээ дээшэ һүү һааһан нэгэшье һаалишан үгы. Нүхэд Д. Гармажапова, Х. Ванжилова, Ц-Х. Ринчинова гэгшэд энэ үе соо үнеэн бүриһөө оройдоол 353—390 литр һаагаад, июнь һарада 78—90 литр һүү абаһан байна. Гүүртэдэ мүнөөшье үнеэдэй һүү шэмэ өөдтэй дээшэлнэгүй. Июнь һарын хоёрдохи хахадта үнеэн бүриһөө үдэртөө 4—5 литр һүү һаагаа юм. Гол шалтагааниинь юуб гэхэдэ, тус гүүртын хүтэлбэрилэгшэд нүхэд Будаев, Ринчинова, зоотехник Жалсанов гэгшэд һаалишадай ажал хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэжэ, үнеэдэй адуулга, харуулһалгые эрид һайжаруулхын түлөө үнэн зүрхэнһөө оролдоногүй шахуу. Эндэ ажалай журам тон һула. Үнеэдые һааха, эдеэлүүлхэдэ зоотехническэ заабари ёһоор сахигдадагүй. Һаалишадай дунда мүрысөө эмхидхэжэ, тэрэнэйнь дүн ходо гаргажа байха талаар юуншье хэгдэнэгүй. Ойлгууламжын хүдэлмэришье мартагданхай.

Номто гэжэ тосхонһоо холо бэшэ, хараанай газарта колхозой һаалиин нэгэ гүүртэ байрладаг. Эндэ 147 үнеэд суглуулагданхай. Тэдэнь үдэртөө мууса уһалагдана. Ушарынь, бэлшээри дээрэнь уһан хомор, тиимэһээ үнеэдээ 15—20 модоной газарһаа уһалха баатай болодог.

Һаалишадайнь байра ороходо дүн харуул самбаршье үгы. Энээнһ ложо, хүн бүхэнэй хэһэн лай дүн, уялга, түсэбы дэхын аргагүй. Һаалиша хэндэ 18—19 үнеэд да даанхай, мүнөө үедэ тэд 14—15-ниинь һаагдадаг

Энэ гүүртэдэ улаан эмхидхэгдээгүй, газетэ нал хаа яахан лэ аса даг. Агитаторнуудай х дөө үнгэргэнэниие хэнш нанагүй. Иигэжэ эмхи гүй байхада һүү ха ехээр хорожо, доошолжо һаниинь гайхалтүй.

ЗүүнТориин һаалиин тынхид колхозсоо түрү рида гаранхай. Тэдэнэр һарада үнеэн бүриһөө литр һүү һаажа, түрүү з гарабашье, дутуу зүйлнүүд баһал олон. Г дэнь 6 һарын туршада литр һүүн үнеэн бүриһөө даа. Теэд эндэ һүү бүри һааха арга боломжо хүсэд һайн хэрэглэгд гэжэ һанамаар.

— Үнеэдээ үдэртөө ба дахин һааха аргата Тиибэшье мал адуул ажал хэрэгтээ харюу багатайгаар, ханамж гөөр хандана, — гэжэ н шад мэдүүлнэ.

— Мал адуулгашан толий Тудинов хирпинс төө сохижо байнхай. Т нээ үнеэднай мүртэй ад дана, харуулһалгданаг гэжэ һаалишад гомдоно.

Илангаяа зунай сагта дые үдэр һүнигүй бэлш аргатайл һаань нэмэлт жээл эдюулээд, һүү ш дээшэлүүлхэ хэрэгтэй х Энээн тушаа гүүрты иигэжэ хэлэнэ.

— Үнеэдээ һүниинь а даг болохо тухай яһала лэгдээл гээшэ. Теэд а гашан болохо хүн о гүй. Гүүртые даагшан энээниие урагша абал үнеэдээ һүниндөө ад үдэрэй-3-дахин һааха бээ зобоохоной хэр һүншье өөдтэй абтахаг һэн гээгдэнги һанал б тална.

Мүнөө жэлэй бэлшэ ногооной ургаса яһала шэмэтэйшье. Алишье г үнеэдээ һүниндөө ад үдэрэй гурба дахин тэдэндэ ороохо тар зүйл нэмэлтэ тэжээл эд аргатай. Иимэ ехэ арг ломжотой байгаад, арте хидэй һү тон багаар н хүршэ колхозуудһаа гээгдэжэ ябахань хуль гүй. Энэ гээгдэлһээ га тула колхозой правлени рүүлэгшэнь нүхэр Ванд партийна эхин организ секретаринь нүхэр Саб зохихо хэмжээ абажа, нээ бэелүүлбэл, зунай үнеэдһээ һүү ехээр һааха гаа бшуу.

С. Табд

Зэдын аймаг.

ХЭБЛЭЛ ТАРААЛГА—ХҮНДЭТЭЙ ХЭРЭГ

Республикымнай ажалшадай культурна ажаһуудалайнь эрилтэнүүдэй дээшэлһэнэй ашаар газетэ, журнал уншагшадай тоо улам олошорно. Тиигэжэ газетэ, журналаар һонирхожо, үдэр бүриингөө эрилтэнүүдые хангажа, түрүү хүнүүдэй дүй дүршэлтэй танилсана, ажал хэрэгтээ нэбтэрүүлнэ.

Гэхэ зуура манай ниислэлэй дээдэ һургуулинууд, эмхи зургаанууд болон үйлэдбэриин зарим газарнуудаар бурят хэлэн дээрэ гарадаг хэблэл захидаггүй, тэрээгээр һонирходоггүй байдагтань шаналмаар.

Жэшээнь, хүдөө ажахын институдта хорёодһоо нааша бурят багшанар ажаллана. Эдэмнай үндэһэн хэлэн дээрээ гарадаг «Байгал» журнал, «Бурят үнэн» газетэ захижа уншадаггүй гэхэдэ алдуу болохогүй.

Хүдөө нютагуудаар ябахадаа ажалшадтай хөөрэлдэхэ, тэдэнэй ажал хүдэлмэритэй гүнзэгыгөөр танилсаха, бодол хүсэлнүүдыень анхаржа абаха, тэдэнтэй саг үргэлжэ хани барисаатай байха гээшэ удхашанартай байгаа.

Нээрээшье мал болоод таряан ажал дээрэ хүдэлдэг хүнүүд нэрлэһэн институдһаа хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат—мэргэжэлтэдые ехээр хүлеэдэг, тэдэнтэй һанаһан байһанаа хубаалдажа, ажал хүдэлмэридөө таатай асуудалаар хөөрэлдэхэ дуратай байдаг. Тиин гэнэй эдэнэйнгээ бурят хэлеэ орой мэдэхэгүй гү, али тулюуршаг улад байхадань урмаа хухархань буруу бэшэ.

Багшанарай институдые абажа үзэбэл, мүн лэ баһа «Байгал» журнал, «Бурят үнэн» газетэ захижа, бурят хэлэн дээрэ хэблэгдэһэн нөмуудые худалдан абажа, түрэһэн нютаг, түрэл республикынгаа хуби заяагаар һонирхожо, тэрэнэй баатар ажалай туйлалтануудаар омогорхохо хүнүүд тон үсөөн. Эндэмнай бурят багшанаршье, студентнэршье тон олон. Бурят хэлэ бэшэгэй тусхай факультет бии ха юм. Багшанар нүхэд Д. Д. Амоголонов, С. И. Хамгушкеев, Д-Н. Доржиев, С. Цыдыпов гэгшэдэй «Бурят үнэн» газетэ, «Байгал» журналай ямар үүргэтэйе үргэн олон бурят студентнэрэй дунда тусхай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэ болоод, ойлгууламжын элдэб худэлмэри ябуулаа һаань, ехэл һайн байгаа гэжэ һанамаар. Харин тэдэнэр энээн тухай хайхардаггүй хэбэртэй.

Гадна научно-шэнжэлэлгын институдай түүхын таһагай научна худэлмэрилэгшэд нүхэд Хаптаев, Аксанов гэгшэд бурядаар уншахадаа (эдэ нүхэднай бурядууд юм) хэлэмнай эрьелдэнэгүй, ойлгоногүйбди гэхэ мэтын олон шалтаг баримтална. Иимэ жэшээ олоор харуулжа болоно. Тэдэнэй тоодо республикын Министрнүүдэй Советэй про ленностиин таһагһаа Д Бардонов, худалдаа на най министерствоһээ К Бардонов, гэгээрэлэй м терствын ахалагша бухн Баглаев болон бусадые лэжэ болоно.

Хэблэл захиха талаар публикын дотоодын хэ дэй министерствынхид болгон абамаар һайн у гаргаа. Тус министер партбюрогой таһалга сб лаһан нүхэдтөө тус о зациин худэлмэришэн Эрдынеев «Бурят үнэн» тэ, «Байгал» журнал хөөрэжэ үгөө. Тиигэжэ хэлэн дээрэ гарадаг х захижа уншаха, хэршье хүшэр зүйлнүүдэй уша дары шудалжа һураха хүн бүхэн шиидээд, 10 хүн «Бурят үнэн» газетэ, гал» журнал жэлэй дүү захиһан байха.

Заагдаһан эмхи эургаа та хэблэл тараалга мууга ар ябанаб гэхэдэ, түрүүн партийна, комсо организациин секрета хүн бүхэндэ бурят хэбл раахын тула эмхидхэл лон ойлгууламжын хүн ри ороодоошье ябуул байна. Хэлхеэ холбоон равлениин. «Союзпеча худэлмэрилэгшэд энэ т горьтой үүсхэл, элэбхи гаргаха аад, үшөөл б гүй.

В. Будажа

Ѳөрөө нүхэдтөө үзэшэ
ТҮРҮҮЛЭ ТУҺАЛА ХАРУУЛА

Сухаришагүй хүсэл

—Алинииншье алин гэшэгүй, ...ли тэгшээр худэлдэг аха ...ха хүнүүднай эдэл даа,— ...д табадахи арбаяа гэшхэ... үндэр тэгшэ бэетэй хүн ...шэ нюдэнэйнгөө шэлэй дээ... эмнигэд гээд, саада тээнь ...р станогой хоорондо зог... байжа худэлөөшэ дун... ...ршаг бэетэйнь анда нүхэ... гээшэ. Дүтэхэн ошоод ...рэлдэхэдэтнай болохо гэ... шанга сарьяа дуутай це... начальник Людмила Георгиевна Краснояровагай хоо... оньһото техникын түе... соо һөөлдэнгир мэтээр ...удажа байгаа һэн...

Шэгнүүр заһабарилгын ме...ническа цехын үүдэн хоёр ...ааз нээгдэнхэй, үни удаан ...эшоод байһанаа арюун сэ... агааараар забда сүлөөгүй ...ижа байһан мэтэ үзэгдэ... Үүдээр гараһан тоохон ...ангтан, томо барабан руу ...оно.

Худэнэй тээ саанахана томо ...ын барабан эрьелдэнэ. ...х соohоо тооhо бэедээ hо... абаад, доошонь адхажа ...даг оньhон түхеэрэлгэ бай...

Үдэрэй халаан түлэг дун... Үндэр тэгшэ бэетэй үнөө... худэлмэришэнөө Василий ...ихайлович Астраханцев гэ... мэдэбэбди. Нүгөөдэнь ура... нарижуулагша нүхэр ...оль байба.

Дүүен байһан станогуудай ...ндуур ябажа, ажалдаа шу... шоод, хажуу тээшээ хара... шье забда сүлөөгүй худэл... байһан Василий Михайло... чын ойронь хүрэжэ ерэбэ... Ялайтар сайтар аршаһан ...ногынь сонхоор орohон на... ...ай туяада гэрэл татан, ...нэйнгээ хүхэбтэр гимнас... ...ийкын шарахан зэд тобшо... ...дые ялалзуулан байгаа ... Дүтэһөө харахада Васи... Михайловичын гарнуу... ...нь улам түргөөр худэлнэ. ...ланогойнь саагуур баруун ...ын тээшэ хүндэлэлдэһэн ...стаг дээгүүр худэлмэридөө. ...рэглэдэг бүхы хэрэгсэлнүү... ...нь эмхи гуримтайгаар яб... ...лан табяатай байхань ар... ...ын харагдана.

— Манай Василий Михай... ...ич ёһотойл уран хүн гээ... Тэрэнэй гараар хэды олон ...ээ дурадхалнууд бэелүү... ...дэнэ. гээшэб. Өөрөө эрхим ...алан нарижуулагша юм. Хэ... ...юумыень тоолохо болоо ...а олон ааб даа. Энээхэн ...аа эрьелдээшэ тооhо ехээр ...роя залгигша абарга ехэ ...атай барабанай оньhые энэ ...ай бүтээгээ юм гээд,— ...ын начальник омогорхоно. ...рдань механическа цехын ...аншаг дээрэһээ олон ма... ...на, станогуудай худэлөөн... ...ь тоohон ехээр гарадаг бай... Энэ ушар Василий Ми... ...ловичын һанаа сэдьхэлые ...эр зобоодог һэн: «Байза ...эние ондоо аргаар хэжэр... ...хэдэ болохогүй юм аа гү ...эд горьдодог болоо. Үгы ...а, нүхэр Столь туршаг. Тэ... ...йнай намһаа ехэ дүршэл... ...й, республика соогоо мэдээ... ...ь болohон уралан нарижуу... ...агша ха юм...»

Нэгэ хэдэн үдэр үнгэрбэ. Ба... ...дай һанаагаа зобохо хүн үгы ...бэртэй. Василий Михайло... ...ич шиидэжэ, «туршаад үзэ... ...дэ яадаг юм» гэжэ бодобо. Тэзд ямар аргаар хайшан ...жэ хэхэдэ дээрэ байха ааб гэжэ удаан бодолгото болоо һэн. Тэрэ барабанайнгаа дүрэ зурагыень зураадшье туршаа. Ажалдаа, гэртээшье байхадаа гансал тэрээн тухайгаа бодоно. Нэгэтэ барабанайнгаа дотор таладань табан араатай крельчатка хээд, эрьюулээд туршаһан байгаа. Нилээдгүй эрьелдэһэнэй һүүлээр зогсошоо. Энэ аргын бирагүйхэн байхадань, зургаан араатай болгоод табиһаниинь жэгтэй һайнаар эрьелдээ бэлэй. Тэрэнэйнь ашаар цех соо ходоодоо ариг сэбэр байдаг болоо һэн...

— Василий Михайлович, техническэ дэбжэлтын түлөө тэмсэлдэ танаймнай габьяа горьтойхон ааб даа,—гэжэ асуухадамнай олон юумэ хөөрэжэ үгэбэгүй, үнэнтэ дээрээ өөр тухайгаа хөөрэхэ дэншье дурагүй хүн байба.

— Хайшан гэжэ ямар аргаар худэлхэдөө иимэ ехэ амжалта туйлана гээшэбта, сугтаа худэлдэг нүхэдтнай таниел ехээр магтанал даа, саашаа ямар түсэб зоригтойгоор худэлхэеэ байнабта? — гэхэдэ:

— Би хэжэ байһан ажалаа хэзд лэ ябадагби. Хүн бүхэн ...өрынгөө ажалда, нэн түрүүн ...нэн зүрхэнһөө дурлажа ажаллахадаа ямаршье амжалта туйлажа шадаха,—гэзд Василий Михайлович саашань иигэжэ хөөрэнэ:

— Һаяхан совнархозһоо 100 сонхын вентиляци хэхэ захил манай заводто ороод байна. Тэрээндэ баһа нэгэ шэнэ юумэ тааруулан зохёохо хүсэлэнтэйб. Тэрэнһээ гадна олон хубсаһа нэгэ доро угаадаг машинын электромотор ерэнхэй. Тэрээндэнь баһа нэгэ юумэ тааруулжа худэлсыень һайжаруулха зорилготойб.

Василий Михайлович ямаршье ажалда ябахадаа бусадта үльгэр жэшээ харуулдаг. Тэрэнэй эршэтэ ажалые сэгнэн, Бурядай АССР-эй Верховно Советэй Президиум Хүндэлэлэй грамотаар шагнаһан байна. Хоёр дахин Улан-Удын городской Советэй депутадаар һунгагдаһан юм.

Улан-Удын шэгнүүр заһабарилдаг заводой түрүү худэлмэришэн нүхэр Астраханцевтал адли урагшаа һанаатай хүнүүдые долоон жэлэй дорюун алхамаар ябаһан ажалай баатарнууд гэхэдэл таараха.

Р. Цыдыпов.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Василий Михайлович ажалдаа.

ҺУРАЛСАЛАЙ ШЭНЭ ЖЭЛЭЙ ЭХИЛХЫН УРДА ТЭЭ

Һургуулинуудые нэгэ халаанда оруулхын тула

Һургуулинуудые нэгэ халаанда оруулжа, һурагшадые уужам, сэбэр, һаруул классуудтай болгохо талаар Түнхэнэй һургуулинуудта мүнөө жэл горьтойхон худэлмэри хэгдэжэ байна.

Үшөө үбэл байхада Жэмһэгэй дунда һургуулиин түрэлхид хамтынгаа суглаан дээрэ һургуулиингаа байшангууд болон бүхы хэрэгсэлнүүдые өөһэдынгөө хүсөөр һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэхэ, түлеэ залһаар гүйсэд хангахабди гэһэн уялга абаад, аймагай бүхы түрэлхидтэ, олониитэдэ хандаһан юм.

Жэмһэгэйхид хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ байна: хабарай 2 нарын туршада 700 кубическа метр эрхим шанартай түлеэ бэлдээд, мүнөө һургуулиингаа харша соо зөөбэ. Түлеэ бэлдэлгэ дээрэ түрэлхид Г. Цыренов, Д. Таханов, П. Шобонов, Ц. Даржаев болон бусад угаа юролдосотойгоор ажаллажа, нормоёо хамагһаа түрүүн дүүргэхэһээ гадна, һургуулиин дирекцидэ ехэхэн туһа хүргэһэн байна.

Түрэлхид худэлжэ олоhон мүнгөөрөө һургуулидаа «ЗИС-105» автомашина абажа бэлэглээ. Гадна дархалалгын мастерскойдо хэрэглэгдэхэ элдэб янзын зэр зэмсэгүудые, физикын кабинедтэ хэрэгтэй приборнуудые абажа үгэхэ юм.

Эхин классуудта хэшээлнүүдэй дүүрэхэлээр, хойто үдэрынь заһабарилгын худэлмэри эхилһэн. Бог Горхоной, Охор Шэбэрэй эхин һургуулинуудай байшангууд олон жэлэй туршада һайнаар заһабарилагдаагүй дээрэһээ үбэлэй сагта зарим классуудынь хүйтэн һэн. Тиимэһээ түрэлхид һургууляа һайса заһаха гэжэ хэлсээд, үгэдөө гүйсэд хүрэнхэй.

Һургуулиин бүхы хананууд хүбхэндэгдэжэ, досоо талаһаан штукатурка хэгдээ. Охор Шэбэрэй һургуули шэнээр хушагдаа.

Классай таһагуудыень бүри һаруул, сэбэр болгохын тула үүдэ, сонхо, раманнуудынь, шала полыень шэрдээд, бүхы хэрэгсэлнүүдыень заһабарилжа дүүргээ. Түрэлхидэй дундаһаа Һ. Зайганов, Е. Тышкеева, Е. Лодоев, С. Сыренов, С. Холхоев гэгшэд габшагай бэрхээр ажаллажа, дирекциин магтаалда хүртөө.

Түрэлхид эхин хоёр һургууляа гүйсэд заһабарилжа дүүргээд, июлиин 1-дэ тусхай комиссида эрхим шанартайгаар тушаагаа. Мүнөө дунда һургуулиин корпус заһабарилагдажа байна.

— Мүнөө жэл бүхы классуудная нэгэ халаанда хэшээлээ үнгэргэхэ аргатай болохонь. Саянай совхозой дирекци шулуугаар барифан уужам һаруул 4 таһалгатай гэрээ һургуулидамнай бэлэглээ. Бүхы заһабарилгын худэлмэри түрэлхидэй бүтээһэн дээрэһээ горьтойхон мүнгэншье арьбалагдаа. Тэрээгээрээ 2 классай багтаха залгалта гэр барижа эхилээбди,—гэжэ Жэмһэгэй дунда һургуулиин директор Д. Г. Замбалов омогорхон хөөрэнэ.

Зуун Мориной найман жэлэй һургуулида (директорынь нүхэр Цырендоржиев) нэгэ халаанда орохын тула ехэхэн худэлмэри хэгдэнэ. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз тэрээндэ нэгэ томо байшангаа бэлэглэбэ...

Туус байшангые 4 классай багтахаар болгохын тула тусхай барилгашадай бригада болон түрэлхид «унаһан малгайгаа абаха» забда сүлөөгүйгөөр ажаллана гээшэ.

Гэхэтэй хамта, аймагай бусад һургуулинуудта бэлэдхэлэй худэлмэри нэгэ жэгдээр ябуулагдана гэхын аргагүй. Жэшээнь, Толтойн дунда һургуулиие абаад харая. Тус һургуулиин хэшээлнүүд 4—5 ондо ондоо уйтан набтархан гэрнүүд соо үнгэргэгдэдэг.

Эгээл тиимэһээ «Восточные Саяны» колхозой правлени нёдондо 320 хүнэй һууритай шэнэ һургуули барижа эхилһэн аад, тэрэнэйнгээ ганса һуурииень табяад, барилгаяа зогсоohон юм. Мүнөө жэл һурагшад барилгын материал гүйсэд бэлдээд, өөһэдынгөө хүсөөр барилгаяа үргэлжэлүүлхэ гэжэ шиидэһэн юм.

Нёдондо колхозой тодхоhон гэрэй һуури гологдоhон байгаа. Тэрэ һуурииень һурагшад буталжа хаяад, шэнээр табиха баатай болohон. Тиихэдэ колхоз нилээд ехэхэн мүнгэ гаргаһан байха, теэд зэмэтэй хүниие оложо, зэмэлээгүй байһаар.

— Барилга дээрэ 7, 8, 9 классуудай 50 гаран һурагшадһаа бүридэһэн бригада ажаллажа эхилһээр һара болонхой. Һурагшадһаа гадна, түрэлхид таба — табан үдэр ажаллаха юм. Энэ жэл соо гэрэйнгээ торхые шудхажа дүүргэхэ түсэбтэйбди, теэд колхозой правлениин анхаралаа ёһоор табидаггүй дээрэһээ ажалдамнай бэрхэшээлнүүд ушарна,—гэжэ барилга хүтэлбэрилэгшэ, багша Н. Н. Елшин сэдьхэлээ худэлгэн хөөрэнэ.

Нүхэр Елшинэй һанаагаа зобохонь тон зүб ха. Һурагшад гэрэйнгээ һуури тодхохо нүхэ малтажа дүүргээд, мүнөө һуури тодхожо эхилэнхэй. Тиихэдэ дүтэхэнэ уһагүй дээрэһээ һурагшад аяар 3 модоной газарһаа машинаар уһаяа зөөхэ баатай болоно.

Тэрээнһээ гадна цемент худхаха нэгэ хуушан машина табижа үгэһэн юм, теэд тэрэнь нэгэ жэгдээр ябажа үгэнгүй эбдэршэдэг. Мүн байшангай хананнуудые шудхахын тула хабтагайнуудые, сонхо болон үүдэнэй колодонуудые колхоз бэлдэжэ үгэхэ аад, мүнөөшье хүрэтэр бэлдээгүй байһаар.

Һурагшадай иимэ үүсхэл гаргаад, бүхы хаба шадалааараа оролдожо байхадань, колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Цыденов, партийна организациин секретарь нүхэр Будаев юу бодоно гээшэб?

Аршаанай найман жэлэй һургуули хоёр халаанда тон уйтан байра соо хэшээлээ үнгэргэдэг, теэд тэрэниие нэгэ халаанда оруулхын тула мүртэй юумэ хэгдэнэгүй. Һургуулидаа залгалта барихыень аймгуйсэдком нёдондо мүнгэ үгэһэн байха. Теэд һургуулиин дирекци тэрэнээ ороодоо хэрэглэнгүй хосороohон юм.

Тиихэдэ «Аршаан» курортын дирекци һургуулидаа горьтойхон туһаламжа хүргэхэ шадалтай аад, анхаралаа оройдоо табинагүй.

Һургуулинуудые заһабарилха, эхилһэн шэнэ барилгануудаа саг болзор соонь дүүргэхын тула ганса һургуулиин дирекци оролдохо бэшэ, мүн колхозой правлени, партийна комитедүүд анхаралаа табижа, туһаламжа хүргэхэ ёһотой.

Һуралсалай шэнэ жэлэй эхилтэр тоотой үдэрнүүд үлөөд байна, тиимэһээ энэ шухала асуудалда Түнхэнэй аймгуйсэдком, тэрэнэй гэгээрэлэй таһаг (даагшань нүхэр Халтагаров) дээрэ дурсагдаһан дутуу дунданнуудые дары түргэн усадхаха хэмжээнүүдые абаха ёһотой.

Д. Данжаев.

Г. ЧИМИТОВ.

ШАНДАГАН

(БАСНИ)

Үльгэр шүлэгөөрөө битнай
Үнэгые хамгаалха гээ
бэшэб
Даншье ахир
билдагуушада
Дайрые тоншохо гээд
бэшээб.

***

Нэгэ үсхэн гужада
(Нэрлээдш юрэдөө яалай
даа)
Баабгайн шаби гэгдэдэг,
Бараг хэргэм эзэлдэг,
Үшөөшье дээшээ шэбшэдэг
Үнэгэн байһан юм гэдэг.
Арга хурга гаргадаг һэн,
Ажал хэрэгээ ябуулдаг һэн
Дандаа луйбуур мэхээрээ
Дарганарые төөрюулэн,
Үргэ аманда бэрхээрээ
Үгэдөө зариманиие оруулан
Хүбшэ соогоо нилээхэн
Хүндэтэй һуури эзэлээ һэн
Амитан зэргэтэнэй дунда
Ама сагаан Шандаган
Ахалагша Үнэгэн даргын
Алибаа аашые тэсэдэг,
Арга гохо мэхыень
Арбан хургандаал мэдэдэг
Урда хойнонь орожо,
Уряар миһэрэн гүйдэг
Саанаһаа дураа гутахаар
Самнадаг амитан юм һэн.
Үни удаанш болонгүй
Үнэгэнэй хуурмаг ябадал
Эхинһээ һүүл хүрэтэрөө
Элирхын ехээр элирбэ.
Хара мэхынгээ түлөө
Хабхаан зангада оробо.
Хаанаһаа гэнтэ Шандаган
Хатуу зоригтой болобоб?
Хэзээнһээ энэмнай
шангаран,
Хэлэндэ, хүүртэ оробоб?
Үхэтэрөө айжа ябаһан
Үнэгэн ехэ даргынгаа
Хара хэрэгые элирүүлжэ,
Харааха гээшэнь аргагүйл
Хоёр ута шэхэеэ
Ходо хойшонь хуумайжа,
Урда хүлөө үргэжэ,
Ухаангүйгөөр арбайжа,
Хэмгүй ехээр забдажа,
Хэлэхэгүй үгэнь үгы лэ.
Хорото могойтой нүхэсөө
гэбэ,
Хони ямаа шаруурһалаа
гэбэ.
Зүгын гэрые һандаагаа гэбэ,
Зүүнэй шэглэл баримталаа
гэбэ.
Булайн ехээр баяжаа гэбэ,
Булган дэгэл оюулаа гэбэ.
Сарюун нэрэеэ бузарлаа
гэбэ,
Саадын нүхэр болоо гэбэ.

***

Уншаад, энэ басниемни
Уншагшад, намда хэлэгты
зүү:
Баряанда Үнэгэнэй ороогүй
һаа,
Баарһан Шандаган иигэхэ
һэн гү?

АСУУДАЛДА ХАРЮУ

АЖАЛЛААД ҺУРАДАГ ХҮНҮҮДТЭ ЯМАР ХҮНГЭЛЭЛТЭ ҮГТЭДЭГ БЭ?*)

Худэлмэришэн залуушуулай үдэшын, заочно юрэнхы дунда һургуулинуудай IX—XI классуудта һайнаар һурадаг хүнүүд һуралсалай жэл соо недели бүхэндэ нэгэ үдэрөөр, тиихэдэ хүдөө нютагта иимэ һургуулинуудта һуража байгшад хоёр үдэрөөр сүлөөлэгдэхэ ёһотой. Тиихэдээ һурагшад салингайнгаа хахадыень абадаг.

IX—XI классуудта һурагшад дээрэ заагдаһан гуримай ёһоор жэл соо худэлмэриин 36 үдэрөөр гү, али тэды зэргын сагаар ажалһаа сүлөөлэгдэхэ юм. Гадна үйлэдбэридэ хохидол ушаруулхагүй байгаа һаань, предприяти, барилгын газарнуудай, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд өөһэдынгөө дураар неделидээ нэгэ—хоёр үдэр соо һурагшадые ажалһаань сүлөөлхэ эрхэтэй. Зүгөөрэдэ үдэрнүүдтэ тэдээндэ салин түлэгдэхэ ёһогүй. Тэрэшэлэн V—VIII классуудта заочноор һайнаар һурадаг худэлмэришэн, худөөгэй залуушуулда иимэ хүнгэлэлтэ 1962—63 онуудай һуралсалай жэлэй һүүл багһаа эхилжэ үгтэхөөр хараалагданхай.

Гэхэ зуура, заочноор һурадаг худэлмэришэд, алба хаагшадта ээлжээтэ амаралтыень шалгалтаяа тушааха хирэдэнь тааралдуулан, шадаа һаа зунай сагта, өөһэдынь дураар үгэбэл зохистой. Һуража, шалгалтадаа бэлдэжэ байха үедэнь хэмһээ үлүүгээр худэлмэрилүүлжэ болохогүй.

Шалгалтадаа бэлэдхэхэ, тушаахын тулада үгтэдэг тусгаар нэмэлтэ амаралтые ерэхэ жэлэй тоондо оруулха гү, али, үгы гэбэл, мүнгөөрнь түлэхэ ябадал эсэслэн хоригдонхой. Хэрбээ худэлмэришэнэй амаралтынгаа үедэ үбшэлөөд, шалгалтаа үгэжэ шадаагүй һаань, мүн шалгалта бариха болзорой хойшолуулагдабалнь, һуралсалайнь газарһаа ерэһэн дуудалгын үндэһөөр амаралтань ондоо үедэ үгтэжэ болоно. Тиигээд үбшэлһэн үдэрнүүдынь бюллетениин ёһоор түлэгдэхэ ушартай.

Саг үргэлжэ нэгэ газарта худэлжэ байдаг худэлмэришэд, алба хаагшад заочноор һуража байха үедөө һуралсалай тусхай нэмэлтэ амаралта абаха эрхэтэй. Тиихэдэнь үйлэдбэри дээрэ гү, али албан газарта саг зуураар худэлжэ байгаад, заочноор һурагшадта иимэ хүнгэлэлтэ байдаггүй.

Шалгалта тушааха үедөө нэмэжэ амаралта абаха эрхэтэй хүнүүд ажалладаг газартаа заатагүй 11 һара худэлхэ ёһотой бэшэ юм.

Хэрбээ хүнүүдэй болзорhоо урид зачет, шалгалтаяа үгөөд гү, али һуралсалай нэгэ жэл соо хоёр курсын даабари амжалтатай һайнаар тушаагаадшье байгаа һаань, тэдээндэ тогтоогдомол тусхай нэмэлтэ амаралтаһаань ондоо ямаршье хүнгэлэлтэ байхагүй.

Дээдэ һургуули, техникумүүдтэ заочноор һурадаг худэлмэришэд, алба хаагшадай лабораторно худэлмэреэ хэхэ, зачёт, шалгалтаяа тушааха үедэнь амаралтыень хэдэн удаа һубарюулжа байгаад үгэхэдэ болохо. Тиихэдээ бүхы болзорынь һуралсалай жэл соо 30—40 календарна үдэрһөө дээшэ байха ёһогүй.

Дээдэ, тусхай дунда, худэлмэришэн залуушуулай, худөөгэй үдэшын һургуулинуудта һурагшад (тэрэ тоодо заочноор) хараалагдаһан болзортоо зачёт, шалгалтаа тушаагаад, даабарита худэлмэреэ дуурыень хээд, саг соонь шалгуулаад байгаа һаа, амжалтатайгаар һурадаг хүн гэжэ тоологдодог байха.

Техникумдэ заочноор гү, али үдэшын һургуулида ажалһаа һамшангүй һуража байдаг хүнүүд худэлдэг газарһаа өөһэдынгөө дураар тусгаар хараалагдаһан амаралтаа хуулиин ёһоор лэ тараха руунь болзорлон абаха ушартай.

Заочноор һуража байтараа (һүүлшын жэлһээ бэшэндэнь) сэрэгэй албанда абтагшад уялгата албаяа дүүргэжэ ерэһэнэйнгээ һүүлээр һуралсалаа саашань үргэлжэлүүлхэ эрхэтэй.

Дээдэ, тусхай дунда болон юрэнхы дунда һургуулинуудта ажалһаа һамшангүй һурадаг хүдөө ажахын артелиин гэшүүдэй шалгалтадаа бэлэдхэхэ, тушааха үедэнь мүн лэ табилга, нэмэлтэ амаралта үгтэхөөр хараалагданхай. Тусхайлан хэлэбэл, 1959 оной июлиин 2-то (№ 720), мүн тэрэ жэлэй ноябриин 5-да (№ 1233) тунхаглагдаһан тогтоолнууд дотороо СССР-эй Министрнүүдэй Совет энээн тушаа колхозуудта һанамжалан дурадхаһан юм.

Тэрэшэлэн ажалһаа болингүй (үдэшын, халаанай, сезонно V—XI классуудта, мүн юрэнхы дунда һургуулинуудта) һуража байгшадта дээрэ дурсагдаһан тогтоолой ёһоор мүн лэ нэмэлтэ амаралта үгтэхэ мэтын хүнгэлэлтэ байха зэргэтэй.

В. Афанасьев,
А. Корнеев.

*) Эхиниинь манай газетын энэ оной майн 31-нэй номерто.

Улайха нюургүй...

Дойбод сохилгын дорьбоон соогуур...

Мухаршэбэрэй аймагай «Межколхозстрой» (хүтэлбэрилэгшэнь нүхэр Гладышев) Сутай гэжэ тосхондо интернат-һургуулиин байшангуудые хоёр жэлэй саада тээ барижа эхилһэн аад, харин тэдэнээ мүнөөшье болотор дүүргээгүй.

Уһаар халаагдаха хэрэгсэлнүүд: радиатор, түмэр хоолойнууд болон бусад юумэнүүдэй абтаагүй дээрэһээ байгша оной үнгэрһэн хахад жэл соо тэндэнь юуншье хэгдээгүй.

— Дээдын зургаанууд һургуулиин барилга тухай намтай хэлсээгүй юм, тиимэһээ би ямаршье зэмэгүйб,— гэжэ нүхэр Гладышев уһанһаа хуурайгаар гарахаяа оролдоно.

Яруунын аймагай «Сосновский» совхоз Комсомольск тосхондо һурагшадай хамтын байра барижа эхилһэн юм. Тус барилга баһал унжагайрна. Тиихэдэ совхозой хүтэлбэрилэгшэд анхаралаа орой табинагүй. Жэшээнь, автомашина саг үргэлжэ үгтэдэггүй дээрэһээ барилгань һаатана. Бэлдэгдэһэн барилгын материал ондоо тээшэнь тараажархина.

Һуралсалай шэнэ жэлэй эхилтэр нэгэл һара үлөөд байна. Тиихэдэ нүхэд Гладышев болон совхозой директор Павлов хоёрой барилгада нюргаараа бэшэ, харин нюураараа эрьеыт гэһэн эрилтэ табиха саг бүри мүһэн тулажа ерээ.

(Редакцида оройон мэдээсэлнүүдһээ).

АНДА НҮХЭДТЭЕЭ АНДЫДА УУЛЗАЛГА

Л. СОБОЛЕВ.

☆

(Боливи гүрэн ошоhон тухайгаа бэшэһэн шэнэ очеркhоонь)

☆☆

Боливиин туулга малтадаг худэлмэришэдэй тосхон соо-...ур ябатараа, һанги набта ...ohон арайл тогтожо бай... нэгэ гэрхэн соо Надежда ...онстантиновна Крупскаягай ...ямаршьеб журналһаа ходол... абтаһан дүрын байхые ...тэ обёоржорхёо һэм. Ор... ...улагшагүйгөөр тэрэ гэртэ ...ohон тула, эзэн наһажаал ...энэртэй юуншье гэжэ хөө... ...лдэжэ ябахадаа, тэрэ порт... ...т тээшэ заагаад, миһэрбэб. ...ихэдэмни гэрэй эзэн эхэнэр ...мгэн түмэрһөө хайшалжа ...ргэдэһэн бишыхан табан ху... ...уу рамадаа няалгаһан, га... ...уудалай хара утаһаар хү... ...елээтэй залуу хүнэй дүрэ ...аба. Магадгүй, энэ залуу ...ун тэрэнэй ахашье байжа ...лоо, үгышье һаа түрүүшынь ...хэр байгаа аалам, би юун... ...ье гэһиень ойлгоогүй һэм. ...эрэнэйнь яажа үхэһыешье ...эдэжэ абаагүйб, магад 1943 ...ido худэлмэришэдэй эрэлхэг ...эмсэлдэ хабаадаад, прези... ...ент Пеньярандын шуһаша ...ёэрмэшэдтэ алуулжашье бо... ...о. Зүгөөр энэ бишыхан, ...ай тогтожо байгаа гэр ...соонь, халуун үбшэнэй охи ...кангалаар, тахяа шубуудай үнэрөөр дүүрэһэн, муухай, газарай үнэртэй таһалга соонь, хүн түрэлтэнэй сэдьхэл зүрхэндөө хадагалжа ябадаг, шуһаар сүршэгдэһэн эрхим хүсэлэй амиды байһанда баясан, Крупскаягай, тэрэ бишыхан одото рама соо һуугаа залуу хүнэй нюдэ шэртээ бэлэйб.

Һүүлдэ, оршуулагшатаяа уулзахадаа, үнөөхи тэрээ олохогүй байһандаа халаглаа һэм. Ушар юуб гэхэдэ, эндэ Катавида туулга малтагша худэлмэришэд бэе бэеһээ ямаршье илгаагүй һанги набта һүрэһэн, арайл газар дээрээ тогтожо байдаг хэдэн мянган иимэнүүд гэрнүүд соо ажаһуудаг ха юм. Тиимэһээ заха хизааргүй хада майлаар таран хабтайлдаһан эдэ гэрнүүдые нэгэ нэгээр үнгэрэн, үнөөхи гэрээ, танил эхэнэрээ олохо баатай болохо һэм. Гэбэшье эндэ, эдэ гэрнүүд соо Боливиин юрын, эхэнэрэй танил дүтэ табан хушуун, манай Крупскаягай портрет бии гэжэ һанахадам, һайхан бодолнууд энэ гүрэн соо ябахадамни ухаан сэдьхэлһээм гараагүй һэн.

Номгохон һуни ерэхэдээ, эрэлхэг баатар тэмсэлээрээ илгаһан Катавиин суута нүүрһэ малтагшадтай бидэниие хахасуулаа һэн. Одо мүшэд огторгойдонь томонуудшье, олоншье шэнги һэн. Тиихэдэнь мүнөөхи бишыхан одон дахинаа һанагдажа, элдэб олон дарлагшадһаа сүлөөрһэн түрэл арадайнгаа түлөөлэгшэд боложо, аяар холын Андын хаданнуудаар ябахадаа, тэдэнэй хэзээшьеб сүлөөтэ ододо доро омог дорюунаар алхалан ябаха байһандань этигэхэ дурамнай хүрөө бэлэй.

Хэды һуни оройшье һаань, бидэниие зуугаад гаран хүн үдэшэжэ гараба. Наһатайшье, залуушье нүүрһэшэд, үхибүүдшье тэдэнэй дунда олон. Мүн ехэ гэгшын шляпа малгайтай эхэнэрнүүдшье бии.

Анда нүхэдтэеэ халуунаар гараа барисалдан, Андыһаа бидэ бусаа һэмди.

УЗБЕКСКЭ ССР. Республикын ниислэл хото Ташкент жэл ерэхэ бүри хүгжэн һалбарна. Һаяхан хоohон тала байһан газарта бии болohон «Ново-Московская» гэжэ шэнэ үйлсэ харуулагдана.

ТАСС-эй фотохроникo.

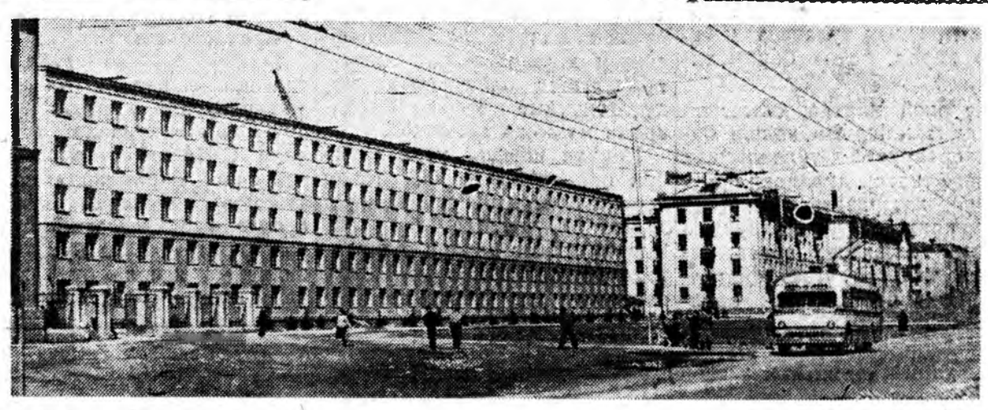

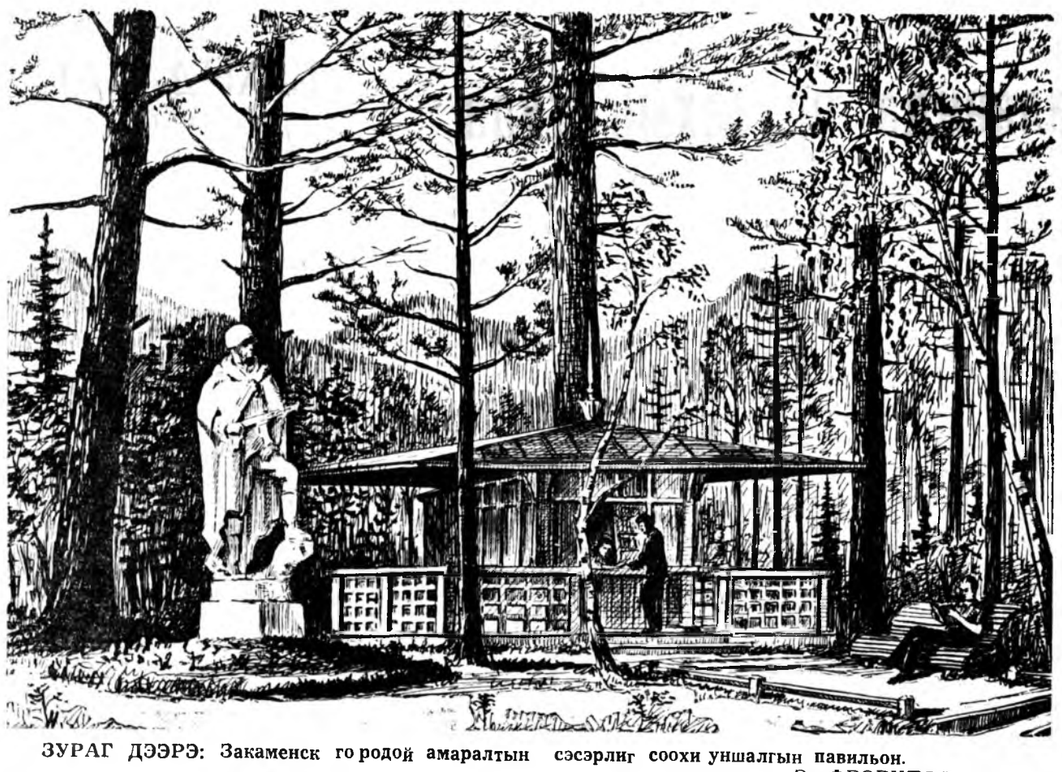

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Закаменск городой амаралтын сэсэрлиг соохи уншалгын павильон.
Э. ФРОРИПОИ зураг.

РЕПОРТАЖ

Амаралтын гэртэ...

Республикынгаа түб хото Улан-Удэһээ ногоон бүһэтэй шара автобуста һуугаад, Сэлэнгэ, Зэдэ голнуудые зубшан баруун тээшээ ябаа һаа, Закаменай аймаг хүрэхэт.

Хайсагарай үндэр орьёлнуудай хаяагаар Зэдэ гол сагаан хөөһэ салгидуулан, шулуун ханаяа ташуурдан байдаг.

Үнэр баян, үзэсхэлэнтэ гоё һайхан Үлэгшэн нютагһаа гурбан модоной газарта, уһанай эрьедэ, удхэн ой модон соо томо томо байшангууд сайбалзан жэрыжэ харагдаха. Эндэмнай Зэдын комбинадай амаралтын гэр оршодог.

Машинын үргэн харгыгаар табилуулан ошоходо, үндэр үүдэнэй дээрэ «Морилжо хайрлагты» гэһэн гаршаг холоһоо аржын харагдажа байха.

Мүнөө жэл амаралтын гэр урданайхиһаа бүри һайн бэлэдхэлтэйгээр айлшадаа угтаа. Эндэ эдеэ шанаха ехэ гэр баригданхай. Баянголой ТЭЦ-һээ зайн гал оруулагдаа. Бүхы гэр байранууд заһабарилагдаа, гоё һайхан болоо. Сэсэрлиг соогуур, зулгэ харгын хөёр захаар һуулгагдаһан набшаһата элдэб модонуудай дундуур сагаан будагтай шулуун хүшөөнүүд табсан дээгүүр табятай. Олон клумбануудта, шабар вазанууд соо элдэб янзын сэсэгүүд ургана.

...Зулгы һайхан зунай сагай тэниглэн зохид юрын үглөөгүүр...

Тойроод байһан ой модон соо шубуудай ирагуу гоёхоноор уянгатуулан жэргэхэ дуулдана.

Энэ үедэ радиоузелһаа манай агууехэ Эхэ ороной ниислэл хото—Москваһаа дамжуулга эхилжэ:

«Сүлөөтэ республикануудай холбоое
Мүнхэлэн батадхаал Агууехэ Русь,
Мандаг лэ зоной зоригоор тогтоогдоһон
Манай хүсэн түгэс Советскэ Союз!»

гэһэн СССР-эй һүр жабхаланта гимнын аялга уһанай долгин мэтэ эбхэрэн, сэлмэг сэгээн огторгойдо зэдэлэн тарана.

Уданшьегүй амараашад бодожо, ногоон хүнжэл дэбисхэртэй номин талмайда гаража, хүгжэм доро физзарядка хэжэ, сэбэр тунгалаг агаараар сээжэ дүүрэн амилнад.

Ямаршье аятай зохид гээшэб даа!... Үглөөнэй сайлалгын һүүлээр амараашад бүлэг бүлэгөөрөө үдхэн модод, үнгын сэсэг сэсэрлиг соогуур сэнгэжэ, энеэдэ зугаа гарганад.

Зарим хүнүүд шэрээ, һандали дээгүүр һуугаад, шатар дойбод табина, һонин газетэ, журналнуудые уншана. Эндэ сагаа хүхюунээр үнгэргэхэ бүхы арга боломжонууд бии.

Залуушуул спортивна талмай дээрэ бүмбэгэ намнана. Амараашадай мэдэлдэ олон номтой баян библиотекэ, хүгжэмэй элдэб инструментнүүд, домино, биллиард болон бусад нааданууд байдаг. Хүнэй уһанда шунгаха тусхай газар түхеэрэгдэнхэй. Онгосоор тамарха дуратайшуул Зэдэ голые үгсөөд, уруудаадшье һэлюурдэнэ. Нүгөө зариман солярий соо наранай элшэдэ бээ шараад, душта орожо, аярхан байдаг.

Үдэшэлэн болоходо һая баригдаһан һаруул һайхан уужам клуб соо кино, концерт харуулагдана. Зунай театрын талмай дээрэ ирагуу хүгжэмэй аялга доро хатар наадан таһалдадаггүй.

Мүнөө амаралтын энэ гэртэ 94 хүн амарна. Эндэ Баянголой шахтёрнууд, Зэдын вольфрамолибденэй комбинадай күдэлмэришэд, албахаагшад, Зэдэ, Закамен болон бусад аймагуудай колхознигууд олон. Мүн Улан-Удэһээшье хүнүүд бии.

Һүүлэй жэлнүүдтэ колхозууд олон путевконуудые абадаг болоо. Амарагшадта иимэ анхарал шэнэ урма зориг түрүүлжэ, ажалай шэнэ амжалтануудта зоригжуулна.

— Бидэнэр эндэ ерэгшэдые һайнаар хүхюу сэнгэлигээр амаруулхые оролдонобди. Энэ оролдолгомнай партиин XXII съезддэ манай коллективэй бэлэг болохо байна,—гэжэ амаралтын гэрэй директор нүхэр Митрошин хөөрэнэ.

М. Цаганов.

Тобшохоноор...

☆ **Мастер Николай Яковлевич Поповой** хүтэлбэрилдэг булад шудхагшадай бригада өөһэдынгөө түмэр замай һайндэрые ажалай эрхим бэлэгтэйгээр угтахын түлөө тэмсэһээр.

Илангаяа Дарья Андреевнагай даадаг халаанайхид һайнаар хүдэлнэ. Эдэнэр ажалдаа нэгэшье голодоно гаргадаггүй.

В. Каток.

☆ **Адуу малаа зунай тунга** ногоондо һайн таргалуулжа абахын зорилгоор Курумканай совхозой (Баргажан) малшан Добчин Молонов эдисэ һайнтай газарта тэдэнээ адуулна. Июнь һарын һүүл багаар тэрэнэй адуулдаг малые шэгнэжэ үзэхэдэ, толгой бүриинь шэгнүүр 1,4—1,5 килограмм нэмэһэн байба.

В. Гармаев.

Улан-Удэ хотын Радио

18.00—«Алдарта партиингаа съездые угтуулан» гэһэн дамжуулга. 18.20—Эб найрамдал, хани барисаанда алдар соло!» гэһэн концерт. 18.35—«Ажалаймнай бэлэг—съезддэ» гэһэн дамжуулга. 18.45—Беллиниин «Норма» гэжэ оперохоо нэгэ бүлэг дамжуулагдаха. 19.00—«Пластмассаар юу хэжэ болохоб» гэһэн үхибүүдтэ зорюулагдаһан Ю. Моралевичын очерк. 19.15—Ибсенэй «Петр Гюнг» гэжэ зүжэгтэ бэшэгдэһэн Григын хоёрдохи сюита. 19.35—Һүүлэй һонин. 19.50—Ансамблиин концерт. 20.05—Һүүлэй һонин. 20.15—Хитад арадай пианист Ли Ши Кунь наадаха. 20.30—Залуушуулда зорюулагдаһан дамжуулга. 20.40—Бурят хэлэн дээрэ концерт. 21.00—Журналист А. Андохиновой хонин ажахыда зорюулагдаһан статья. 21.15—Хүгжэм дамжуулагдаха.

Сагай улаан

Гидрометбюрогой мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай үүлэтэйшэг байха, урда аймагуудта бага зэргээр хура бороон, аадар орохо. Баруун зүгһөө һулаханаар һалхилха. Улан-Удэ городто үглөөгүүр 10—12, үдэртөө 24—26 градус дулаан болохоор багсаагдана.

Июлиин 29—30-най үдэрнүүдтэ республика дотор бага зэргэ хура бороон, аадар орохо. Һүниндөө 7—12, үдэртөө 22—27 градус дулаан болохоор хүлеэгдэнэ.

Хилын саанаһаа

Японой номпартиин наймадахи съезд

ТОКИО, июлиин 25. (ТАСС). Съезддэ КПСС-эй ЦК-гэй эльгээһэн амаршалгын телеграммые Японой коммунистическэ партиин ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн Хакамада Японой компартиин наймадахи съезд дээрэ мүнөөдэр уншаа.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет хадаа таанадта, Японой коммунистическэ партиин наймадахи съездын делегадуудта, таанадаар дамжуулан, Японой бүхы коммунистнуудта аха дүүгэй халуун амаршалга хүргөөд, съездынтнай хүдэлмэридэ амжалтануудые хүсэнэ гэжэ телеграмма соо хэлэгдэнхэй.

Японой коммунистическэ парти алдарта түүхэтэй, хүдэлмэришэн ангиин болон Японой олониитэ ажалшадай хэрэгэй түлөө шэн зоригто тэмсэл хэдэг баатарлиг заншалтай юм.

Өөрынгөө хэрэгэй үнэн зүб байһанда хэлбэршэгүй этигэл, марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын үзэл сурталда үнэн сэхэ байлга, арадтаа дурлалга, дайсадтаяа тэмсэхэдээ эрид шууд, эрэлхэг зоригтой байлга — коммунистнууд-ленинецүүдэй эдэ бүхы таһаршагүй шэнжэ шанар Японой коммунистнуудта хододоо бии байдаг. Нэгэн адли агууехэ зорилгынгоо түлөө тэмсэлдэ үндэһэлэн Советскэ Союзай болон Японой коммунистическэ партинуудай хоорондо аха дүүгэй хани барисаан, һанал нэгэдэлгэ бии болоод, хүгжэжэ байдаг. Япон арадай хоёр гол дайсадта — Америкын империализмда, Японой монополистическэ капиталда болон оронойнгоо аша туһада урбадаг дотоодын бусад хархис хүсэнүүдтэ эсэргүүсэн тэмсэхын, эзэмдэлгын бүхы үлэгдэлнүүдые усадхахын, национальна хүсэд бэеэ даанхай байдалтай болохын, Эхэ оронойнгоо амгалан тайбанаар, демократическа ёһоор хүгжэлгые хангахын тулада национально-демократическа нэгэдэмэл фронтдо эмхидэн жагсахыень хүдэлмэришэн анги түрүүтэй бүхы демократическа хүсэнүүдые мүнөөнэй эрхэ байдалда Японой коммунистическэ парти уряална.

Эб найрамдалые болон демократиие хамгаалан, оронойнгоо хүсэд бэеэ даанхай байдалай түлөө, мүн Америкын империалистнуудтай баталагдаһан эзэрхэг түримхэй союзда эсэргүүсэн Японой хүдэлмэришэн ангиин, олониитэ ажалшадай хэжэ байһан эрид шанга, эрэлхэг зоригто тэмсэлые совет арад, эб найрамдалда дуратай бүхы арадууд үндэрөөр сэгнээд, энэ тэмсэлынь шэнэ дайнай аюулда эсэргүүсэн, энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха политика бэелүүлхын, арадуудай хоорондын хани барисаанай түлөө тэмсэлэй хэрэгтэ шухала туһа нэмэри болоно гэжэ тоолоно.

Японой хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй алдарта ажал-ябуулагшад Сэн Катаяма, Сеита, Итикава, Кюита Токуда гэгшэдэй эрхим заншалнуудые даган ябажа, коммунистическэ парти хадаа марксизм-ленинизмын соёл сурталай, эмхидхэлэй гол ёһонуудта үндэһэлэн партиингаа зэргые үргэдхэн бэхижүүлхын түлөө сусаршагүйгөөр тэмсэнэ, мүнөөнэй ревизионизмда, догматизмда, олониитэһээ таһарагшадта эсэргүү эбсэшэгүй тэмсэл хэнэ.

Коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй 81 партиин түлөөлэгшэдэй зүблөөнэй түүхэтэ документнүүд соо саашадаа хүгжөөгдэһэн марксизм-ленинизмын агууехэ гол ёһонуудта үндэһэлэн, Японой коммунистическэ партиие бэхижүүлхэ хэрэгтэ саашанхи амжалта туйлаха хүсэл эрмэлзэлгэ, Японой коммунистнуудай үмэнэ табигдажа байһан түүхэтэ зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ амжалта туйлаха хүсэл эрмэлзэлгэ телеграмма соо элирхэйлэн мэдүүлэгдэнэ!

«Японой аха дүү коммунистическэ парти мандаха болтогой!

Японой болон Советскэ Союзай арадуудай хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон мандаха болтогой!

Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал мандаха болтогой!—гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй амаршалгын түгэсхэлдэ хэлэгдэхэдэнь, нэрьемэ альга ташалган болоо.

Хитадай коммунистическэ партиин эльгээһэн амаршалгые съездын делегадууд мүнлэ халуунаар угтаа. Энэ амаршалгые КПЯ-гэй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн Иосио Сига уншаһан байна. Тиигээд съездын үдэрэй заседани дүүрээ. Японой компартиин программа тухай КПЯ-гэй ЦК-гэй генеральна секретарь Кендзи Миямото ехэ элидхэл үдэшын заседани дээрэ хээ.

США-гэй президент Дж. Кеннедиин хэлэһэн үгэ

ВАШИНГТОН, июлиин 25. (ТАСС). США-гэй президент Дж. Кеннеди радио болон телевиденеэр июлиин 26-да «орондоо элидхэл хэжэ», Холбоото Штадуудай дайнда ехээр бэлэдхэхэ түсэбые найруулан хэлэһэн байна. Сэрэгэй бэлэдхэл хэхыень, «НАТО-гэй оронуудай нэгэдэлые» бэхижүүлхыень США-гэй союзнигуудые тэрэ элидхэл соогоо уряалаа.

Яаралтайгаар зэбсэгжэлгые зүбтүүлхын тулада Советскэ Союзай зүгһөө «Баруун Берлиндэ аюул тохёолдуулагдана» гэһэн хэбэртэйгээр президент хэлэһэн байна. Энэ хадаа «Бүхы дэлхэйн аюул болоно» гэжэ президент нэмээжэ хэлээ.

Баруун Берлиндэхи эрхэеэ США «хамгаалжа» шадаха, Баруун Берлинэй хүн зоной үмэнэхи «уялгануудаа» дүүргэхэ гэжэ тэрэ хэлэһэн байна.

«Советскэ сэрэгэй бюджедэй ехэ болгогдоһондо» харюу болгон, США сэрэгэй бэлэдхэл хэхэ баатай болоо гэжэ һэдэлгэ гаргахатаяа хамта, Холбоото Штадууд үнинһөө хойшо, минии президентын тушаалда орохоо хойшо сэрэгэйнгээ хүсэ шадалые ехэ болгожо эхилһэн юм гэжэ Кеннеди өөрөө мэдэрһэн байна.

Дайн сэрэгтэ шэнэ бэлэдхэл удаан саг соо хэгдэхэ ёһотой байбашье һаань, тэрэниие түргэдхэхэ шухала гэжэ хэлээд, США-гэй абажа байһан сэрэгэй иимэ хэмжээнүүд тухай Кеннеди мэдээсээ:

Энэ финансова жэлдэ сэрэгэй бэлэдхэлдэ 3.247 миллион доллар нэмэжэ һомолхо, дивизинүүдээ ехэ болгохын тулада армида алба хэдэг зонуудай тоое 875 мянган хүнһөө, тухайлхада, 1 миллион хүн хүрэтэр олон болгохо, далайнсэрэгэй хүсэнүүдтэ алба хэгшэдэй тоое 29.000 хүнөөр, агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдтэ—63.000 хүнөөр олон болгохо, тиимэһээ сэрэгэй албанда шэнэ хүнүүдые нэмээжэ татаха, зэбсэглэлгэһээ болюулхаар хадал тэрэнэй баримталдагай бодото үрэ дүнгынь болоно.

Иимэ ушарые юугээр тайлбарилжа болохоб гэхэдэ, хамагай түрүүндэ ядерна зэбсэг туршалгые болюулха тухай асуудалаар США үгээ ойлголсохые хүсэнэгүй, тааруугүй эрилтэнүүдые табина, тэрэшэлэн хэлсээнэй үедэ бүтэжэ болохоор бэшэ, эрид шанга хараа бодол баримтална. Тэдэнэр зорюута Советскэ Союзай хүлеэн абахаһаа арсахаар эрилтэнүүдые табихадаа ядерна зэбсэг дахяад һаадгүйгөөр туршажа орохо аргатай болохо гэһэн зорилго урдаа табина гээшэ.

Эгээл иимэһээ США хадаа захиргаанай совет байгуулха тухай советскэ дурадхалые яаралтайгаар эсэргүүсэн буруушаажа орохон байна. Ажал хэрэгээ зүбшэжэ бэелүүлхэ гэһэн гол ёһон Советскэ Союзай хэһэн дурадхалай үндэһэ һууринь болодог юм. Тус дурадхал буу зэбсэг хуряаха талаар Советскэ Союзтай хэлсээ хэхэ үедөө Холбоото Штадуудай өөрынь оруулһан дурадхалтай тааралдана. Гэбэшье энэ дурадхалые баталан абаа һаа, Советскэ Союз «хорилто» хэхэ эрхэтэй болохо, энэнь хиналта хэхэ аргагүй болгохо байна гээд баруун оронуудай түлөөлэгшэд мүнөө хаа хаанагүй шаг шууяа гаргадаг болонхой.

Тус асуудалаар США Великобритани хоёрой баримталдаг хараа бодолой хуурмаг, билдагуу байһыень советскэ түлөөлэгшэ харуулха зуураа, харин НАТО, СЕАТО болон баруун гүрэнүүдэй бусадшье сэрэгэй бүлэглэлнүүд шиидхэбэринүүдые абахадаа нэгэн һаналтай байха, тайлбарилан хэлэбэл, тус шиидхэбэринүүдые эдэ бүлэглэлнүүдтэ хабаададаг бүхы гүрэнүүд зүбшэн хэлсэжэ баталха гэһэн байдаг гээд тэрэ һануулһан байна.

Баруун гүрэнүүд хадаа өөһэдынгөө аша туһые хангахын тулада хуушанайнгаа хараа бодолнуудһаа оройдоошье арсажа шадахагүй байһаниинь эли болоно гээд Советскэ Союзай түлөөлэгшэ саашань онсолон тэмдэглээ. Зүгөөр иимэ саг үни хада үнгэрөө. Улас-хоорондын харилсаанда шэнэ үе саг ерэжэ, тэрээнһээ уламжалан харилсаанай талаар шэнэ хуули, ёһонууд, шэнэ нормонууд болон арганууд заабол баримталагдаха ёһотой болоо гээшэ. Захиргаанай совет байгуулха тухай Советскэ Союзай дурадхал эдэ эрилтэнүүдтэ тааралдаха байна. Хэрбээ хэлсээ баталхые баруун гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдэй үнэхөөрөө хүсэдэг байгаа һаань Советскэ Союзай таатай зүб дурадхалнуудта үндэһэлэн үни хада договор баталагдаһан байха нэн.

Советскэ Союз баруун оронуудта буужа үгэхэ буултануудаа хүсэдөөр хээд байна. Зүблөөн дээрэ мүнөө ямар байдал тохёолдоод байнаб гэхэдэ, хэлсээ баталалгын урагшатай байлга Холбоото Штадуудай хараа бодолһоо хүсэдөөр дулдыдаха.

Үгынгөө түгэсхэлдэ С. К. Царапкин иигэжэ хэлээ. Тохёолдоод байһан ушар байдалые саашадань заһаруулха найдабари үгы болоо гэжэ советскэ делегаци тоолоногүй. Буу зэбсэг бүгэдэниитээрээ, хүсэдөөр хуряаха тухай хэлсээ баталбал, хиналта хэхэ талаар баруун гүрэнүүдэй зүгһөө табигдадаг бүхы эрилтэнүүдые дүүргэхээр бэлэн байһан тухайгаа Советскэ правительство мэдүүлһэн байгаа. Зүгөөр энээн тухайнь баруун оронууд бага зэргээрш һонирхоогүй. Энэ юун тухай эли тодоор гэршэлнэб гэхэдэ, буу зэбсэг хуряаха асуудал ёһотойгоор лэ шиидхэхые Холбоото Штадууд ойн ухаандаашье оруулдаггүй байна. Эгээл иимэһээ ядерна зэбсэг туршалгые дахяад һэргээхэ һэдэлгэ гаргана. Хэлсээнэй саашадаа урагшатай байлга имагтал баруун гүрэнүүдһээ дулдыдаха болоод байна. Эсэсэй эсэстэ баруун гүрэнүүд бодолтой, бэелүүлэгдэжэ болоомоор хараа бодол баримталжа, Советскэ Союзай дурадхалнуудые зүбшөөхэ бээ гэжэ найдажа байһанаа советскэ түлөөлэгшэ элирхэйлэн мэдүүлээ.

Президент Бургибы хэлэһэн үгэ

ТУНИС, июлиин 26. (ТА Сэрэгүүдые гаргаха т Аюулгүйн Советдэй бата абаһан шиидхэбэриие дү дэггүй байһанайнь түлөө Ф циие президент Бургиба гэлдэр пресс-конференци рэ үгэ хэлэхэдээ зэмэлһэн на. Советдэй шиидхэбэриие лүүлхын тулада Франциин мандовани юушье хээгүй на. Энээнэй тулада хэлсээ хэ хэрэг байхагүй, х Франциин сэрэгүүдые т тээнь байһан газарнуудт тэхэрюулэн абаашаха хэ тэй. Энэ хадаа Алжирһаа али ондоо районуудһаа ер сэрэгэй частнуудые гар түрүүшын шата болохо б гээд тэрэ хэлээ.

Эзэмдэн абаһан орондо һан шэнгеэр, Бизертэдэ Ф циин сэрэгүүд аашалалд байнхай. Зүгөөр городой г тойхон хуби Тунисай сэрэ дэй хиналта доро байһаар жэ Бургиба саашань хэ Ямар нэгэн тулалдаанууд эхилэн аюул ехэтэй ушар тохёолдохоһоо урид, Аю гуйн Советдэй шиидхэбэ дүүргэлтэ болгогдохо бээ жэ найдажа байһанаа пре дент элирхэйлэн мэдүүлээ. нис хадаа ямаршье ушар б далда байлдаа үргэлжэл хээр бэлэн, эсэстэнь хүрэ эсэргүүсэлтэ хэхээр х шиидэнги байна гэжэ тэрэ солон тэмдэглээ.

Сэрэгэй базые ямаршье гаар һаань үлөөхые Франц эрмэлзэжэ байбашье, өөр гөө газар дээрэ иимэ баз байхые тунис арад хүсэнэ гэжэ һүүлэй удэрнүүдтэ бо һон ушар байдал бүхы хэйн хүн зондо гэршэлэн руулаа. Шухала болоод гаа һаань, Бизертэдэхи б дал тухай асуудал Аюулг Советдэй үмэнэ Тунис дах табиха гэжэ президент үрг жэлүүлэн хэлээ.

Тунисай зэбсэгтэ хүсэнү тэй хамта тэмсэхын тул һайн дуратаниие эльгээхэ уряалан, элдэб оронуудта х даһан тухайгаа Бургиба ha лаа.

Туниста туһаламж үзүүлхэ тухай

КАИР, июлиин 26. (ТАС Туниста туһаламжа үзүү зорилгоор ОАР-эй, Ливи Тунисай болон Мароккын лөөлэгшэдһөө бүридүг араб оронуудай Лигиин гэдэ байгуулагдаһан саг гэлжын комитедэй түрүүш заседани үсэгэлдэр эндэ бо бо.

Заседаниин түрүүлэгш һууһан араб оронуудай гиин генеральна секретарь суна заседаниин дүүрэй һүүлээр хэблэлэй түлөө шэдтэ иигэжэ мэдүүлээ. ниста дэмжэлгэ үзүүлхэ тух һайн дуратаниие, тэрэш сэрэгэй болон техническэ сэг түхеэрэлгэнүүдые ти эльгээхэ тухай Лигиин с дэй шиидхэбэриие дүүрг дэ» хамаатай асуудалнуу саг үргэлжын комитет зүб хэлсээ. «Лигиин секретар хадаа Лигиин гэшүүн ба араб оронуудай правител онуудтай, советдэ түлөө дэһэн Тунисай делегациие тэлбэрилэгшэ араб орону һаа Каирта байдаг түлөө шэдтэй яаралтайгаар хо байгуулжа, Туниста тус араб гүрэнүүдэй эльгэ һайндуратанай тоо болон с гэй туһаламжын хэмжээн хай үгээ ойлголсохо г шиидхэбэри комитедэй з дани дээрэ баталан абтаа жэ Хасуна хэлэһэн байна.

Саг үргэлжын комит дэргэдэ байдаг Тунисай т лэгшэ, Тунисай гадаадын рэгүүдэй министерствын г ральна секретарь Тайеб Сахбани МЕН агентс корреспондентдэ мэдүүлэ хэдээ, иигэжэ хэлээ. Ара дай түрүүшын бүлэг һа ратаниие Тунис эльгээхэ зам тухай үгээ ойлголс байнабди.

США-гэй президент Дж. Кеннедиин хэлэһэн үгэ

ЖЕНЕВА, июлиин 25. (ТАСС). Ядерна зэбсэг туршалга болюулха тухай гурбан гүрэнэй зүблөөнэй үсэгэлдэр болоһон ээлжээтэ заседани дээрэ Советскэ Союзай түлөөлэгшэ С. К. Царапкин түрүүлэгшээр һуугаа.

Мэдээжэ болоһоной ёһоор энэ заседани дээрэ советскэ түлөөлэгшэ үгэ хэлэжэ, зүблөөн дээрэ баруун гүрэнүүдэй баримталдаг хараа бодолые хурсаар шүүмжэлээ. Гурбан гүрэнэй зүблөөс унжагайруулха, эсэстэнь, тэрэниие таһалдуулха зорилгоор, хэлсээе амжалтатайгаар дүүргэхые США, Великобритани хоёрой эрмэлзэдэггүй байһыень гэршэлһэн хэдэ хэдэн үнэмшэстэй баримтануудые С. К. Царапкин дурдаһан байна. Ядерна зэбсэг дахяад туршаха аргатай болохын тулада тэдэнэр иимэ хараа бодол баримтална.

Энэ оной мартда хэлсээнэй дахяад эхилһэнһээ хойшо баруун оронуудай түлөөлэгшэд нэгэшье таатай дурадхал оруулаагүй, хэтэрхэдээ, советскэ делегациин дурадхалнуудые зүбшэн хэлсэхэнээ арсаа, советскэ талатай үгээ ойлголсохо гэжэ оройдоошье оролдоогүй. Баруун оронуудай делегадуудай заседани дээрэ хэлэһэн үгэнүүд олонхидоо дэлхэйн олониитые мэхэлхэ зорилготой идхалганууд байдаг һэн.

Советскэ түлөөлэгшэ С. К. ЦАРАПКИНАЙ хэлэһэн үгэ

Атомна полигонуудые бэлэдхэхын тулада правительствын зорюута һомолһон угаа ехэ мүнгэ зөөриие США-гэй сэрэгэйхид эдэбхитэйгээр хэрэглэнэ гэжэ советскэ түлөөлэгшэ һануулаа. Атомна зэбсэг туршажа эхилхын тулада Невададахи, США-һаа ондоо тээгүүршье байдаг полигонууд бэлэн болгогдонхой гэжэ Америкын харюусалгата ажалябуулагшад олон тоото мэдүүлгэнүүдые хэдэг байһаниинь мэдээжэ болонхой.

Невада штадта урда тээнь бии байһанһаа гадна, газар дорохи орёо олон туннельнүүд мүнөө баригдажа байнхай. Ядерна зэбсэг дахяад туршалгада саашадаа бэлэдхэл хэхэ зорилгоор эдэ бүгэдэ хэгдэжэ байдаг. Шэнэ түхэлэй, хүнүүдтэ бүри һүртэй ядерна зэбсэг — нейтронно бомбо гэдэгые туршаха бэлэдхэл Холбоото Штадуудта ехээр хэгдэнэ.

Эдэ мэдээсэлнүүд дээрэһээ хаража үзэхэдэ, буу зэбсэг яаралтайгаар түхеэрдэг, НАТО-е ядерна зэбсэгээр бүри ехээр хангаха замда оройон баруун гүрэнүүд ядерна зэбсэгтэй болоһон гурбан гүрэнэй — СССР-эй, США-гэй, Великобританиин ядерна тэнһэрэлгэнүүдые хэхэһээ, туршалга һэргээхэһээ бээ барижа байһан мүнөөнэй байдалые зайсуулһайбди гэжэ ехээр оролдожо байһаниинь тон эли боложо үгэнэ гээд советскэ түлөөлэгшэ хэлээ.

Гурбан гүрэнэй зүблөөнэй урагшагүйдэһэн, хэлсээнэй мухардалгада хүрэһэн ушар буу зэбсэг хуряаха асуудалаар США-гэй тааруугүй хараа бодол баримталдагай, буу зэбсэгээ хуряахые тэрэнэй оройдоошье хүсэдэггүй байһанай, бүхы түхэлэй буу зэбсэг, илангаяа, ядерна буу зэбсэг улам ехээр түхеэрхэ хараа бодолтой байна гэжэ һэдэлгэ гаргана. Хэлсээнэй саашадаа урагшатай байлга имагтал баруун гүрэнүүдһээ дулдыдаха болоод байна. Эсэсэй эсэстэ баруун гүрэнүүд бодолтой, бэелүүлэгдэжэ болоомоор хараа бодол баримталжа, Советскэ Союзай дурадхалнуудые зүбшөөхэ бээ гэжэ найдажа байһанаа советскэ түлөөлэгшэ элирхэйлэн мэдүүлээ.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУД

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора —32-74, отв. секретаря —27-37, отделов: партийной жизни, пропаганды—24-74, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, информации—35-14, культуры—34-05, писем и рабселькоров—42-49, отдел переводов, корректорская—35-85, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н 00717. г. Улан-Удэ, Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 593